

Univerzita Karlova

Právnická fakulta

Bc. Kateřina Splavcová

**Volba a odvolání jednatele společnosti s ručením omezeným**

Diplomová práce

Vedoucí práce: prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

Katedra obchodního práva PF UK

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 26. listopadu 2017

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text předložené diplomové práce včetně poznámek pod čarou čítá 135 447 znaků.

V Praze dne 26. listopadu 2017

Bc. Kateřina Splavcová

## **Poděkování**

Ráda bych tímto poděkovala paní prof. JUDr. Stanislavě Černé, CSc. za odborné vedení této diplomové práce a též za poskytnutí možnosti nahlédnout do jejího zatím nepublikovaného článku *Kogentní a dispozitivní v úpravě působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným*.

Poděkování patří také mé rodině a nejbližším za podporu po celou dobu mého studia.

# Obsah

<b>Úvod .....</b>	<b>1</b>
<b>1. Obecná východiska .....</b>	<b>4</b>
1.1. Statutární orgán v organizační struktuře obchodní korporace .....	4
1.2. Rozlišení kogentních a dispozitivních norem .....	11
1.2.1. Limity autonomie vůle.....	16
1.2.2. Statusové otázky právnických osob, zejména obchodních korporací ..	20
<b>2. Volba a odvolání jednatele.....</b>	<b>27</b>
2.1. Je ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) zákona o obchodních korporacích kogentní nebo dispozitivní?.....	27
2.2. Volba a odvolání jednatele obecně .....	31
2.3. Způsobilost k výkonu funkce jednatele.....	35
2.4. Volba a odvolání jednatele valnou hromadou.....	37
2.5. Odvolání jednatele .....	39
2.6. Přenesení působnosti valné hromady .....	41
2.7. Srovnání německé úpravy volby a odvolání jednatele společnosti s ručením omezeným.....	45
<b>3. Další způsoby ustavení jednatele společnosti s ručením omezeným.....</b>	<b>48</b>
3.1. Volba a odvolání jednatele dozorčí radou .....	48
3.2. Vysílací právo spojené s podílem .....	51
3.3. Důsledky neoprávněného přenesení působnosti valné hromady .....	54
<b>Závěr .....</b>	<b>56</b>
<b>Seznam zkratk .....</b>	<b>59</b>
<b>Seznam citované a použité literatury a dalších zdrojů .....</b>	<b>61</b>
<b>Abstrakt.....</b>	<b>67</b>
<b>Název práce a klíčová slova.....</b>	<b>69</b>

## Úvod

Přestože končí již čtvrtý rok účinnosti občanského zákoníku z roku 2012 a zákona o obchodních korporacích, na povrch stále vyvstávají další a další otázky a nejasnosti týkající se aplikace těchto právních předpisů v praxi. Jednou z diskutovaných oblastí je vymezení statusových záležitostí právnických osob a s tím spojená problematika působnosti orgánů obchodních korporací. V této diplomové práci se zabývám otázkou působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným v oblasti volby a odvolání jednatele. Je však tato působnost výlučná? Lze se případně od tohoto ustanovení odchýlit, a jakým způsobem? Nejen na tyto otázky se snažím odpovědět v následujících kapitolách.

Cílem předkládané práce je prodiskutovat způsoby určování povahy ustanovení zákona o obchodních korporacích z hlediska jejich dispozitivnosti či kogentnosti, a to zejména s ohledem na otázky týkající se postavení právnických osob. Zaměřuji se především na otázku, zda je možné zúžit působnost valné hromady a připustit další zákonem nepředvídané způsoby ustavení jednatele do funkce. V této souvislosti nastiňuji případné důsledky neoprávněného přenesení působnosti k volbě a odvolání jednatele na jiný orgán společnosti.

Úvahy o možnosti odchýlení se od zákonného vymezení působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným jsou v dosavadní doktríně spíše ojedinělé,<sup>1</sup> a to zejména s ohledem na tradiční pojetí působnosti nejvyššího orgánu obchodních korporací jako statusové záležitosti. Též judikatura, kromě stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu<sup>2</sup>, které se okrajově dotklo statusových otázek právnických osob, se této problematice prozatím nevěnuje. Jedná se tedy o velmi aktuální otázku, na kterou mne přivedla vedoucí

---

<sup>1</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. Může být jednatel ustanoven do funkce jinak než valnou hromadou? Dny práva 2015: Část I. Zákonná regulace v. smluvní úprava?. Brno, 2016, s. 41-50; HURYCHOVÁ, Klára. Schvalování odměn členů řídicích orgánů akciových společností. Obchodněprávní revue. 2016, č. 11-12, s. 305-314, HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 190 [Působnost valné hromady]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. Zákon o obchodních korporacích. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 404; ČERNÁ, Stanislava. Kogentní a dispozitivní v úpravě působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným. Doposud nepublikováno, 2017.

<sup>2</sup> Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. Cjpn 204/2015, k některým otázkám zápisu obchodních korporací do obchodního rejstříku.

práce, prof. Černá, přičemž odpověď na ní bude jistě ještě předmětem hlubší odborné diskuse a judikatury.

Volba a odvolání statutárního orgánu je jedním ze stěžejních témat úpravy všech obchodních korporací především s ohledem na významné postavení tohoto obligatorně zřizovaného orgánu, jehož členové se podílí na vytváření vůle korporace a reprezentují ji navenek. Je třeba ovšem respektovat primát autonomie vůle též v oblasti korporačního práva. Nabízí se zde výzva v podobě nutnosti vytyčení hranic autonomního prostoru společníků obchodních korporací, které jistě nejsou neomezené. K tomu je nezbytné vymezit základní nezměnitelné znaky, jakožto rámec nepřekročitelného statusu obchodní korporace, který zřejmě zakladatelským právním jednáním modifikovat nelze. V návaznosti na předchozí úpravu je působnost valné hromady společnosti s ručením omezeným v případech, kdy zákonodárce nepřipouští autonomní odchylku, vnímána spíše jako kogentní.

Při zpracování tohoto tématu jsem zvolila deskriptivní a analytickou metodu v kombinaci s evaluací odborné literatury. Okrajově jsem použila též komparativní přístup při práci s německou právní úpravou a německou odbornou, nejen komentářovou, literaturou. K interpretaci právních předpisů jsem využila hlavně gramatickou a teleologickou, a dále logickou, systematickou a komparativní metodu. Nastudovala jsem poměrně rozsáhlé množství odborné literatury, a to jak monografie, komentáře právních předpisů, tak články publikované v odborných časopisech. Shrnuji názory a stanoviska odborné veřejnosti, vzájemně je konfrontuji a vztahuji k rozebírané problematice.

Diplomová práce je rozčleněna do tří hlavních kapitol. V první kapitole uvádím obecná východiska rozebíraného tématu. Nejdříve nastíním roli statutárního orgánu v organizační struktuře obchodní korporace a obecně vymezím pravidla určování povahy právních norem z hlediska možnosti odchýlení se od nich smluvním ujednáním. V souvislosti s tím se detailněji věnuji statusovým otázkám právnických osob, zejména obchodních korporací, jejichž vymezení je klíčové pro učinění závěru o povaze zákonných pravidel týkajících se působnosti (nejvyššího) orgánu společnosti. V druhé kapitole aplikuji obecné poznatky při posouzení ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK z hlediska jeho kogentnosti či dispozitivnosti. Dále

obecně pojednávám o rozhodování o volbě a odvolání jednatele valnou hromadou, a zaměřuji se mimo jiné na možnost zániku funkce jednatele z důvodu naplnění rozvazovací podmínky, ať již v samotném usnesení valné hromady, společenské smlouvě či ve smlouvě o výkonu funkce. Následně diskutuji možnost delegace působnosti k volbě a odvolání jednatele na jiný orgán společnosti společenskou smlouvou a poskytuji vzhled do německé úpravy zákona o společnosti s ručením omezeným (*GmbHG*). V poslední, třetí, kapitole využívám dosavadní poznatky k argumentaci, zda je možné přenést působnost volit a odvolávat jednatele na dozorčí radu či jiný fakultativní orgán, a *de lege ferenda* uvažuji o spojení práva jmenovat a odvolávat jednatele s podílem v obchodní korporaci, o tzv. vysílacím právu. Konečně shrnuji možné důsledky změny společenské smlouvy ve prospěch přenesení působnosti valné hromady za předpokladu, že by se pojetí její úpravy nadále zachovalo jako kogentní. V závěru práce shrnuji dosažené dílčí závěry.

Mým záměrem je dostat se pod povrch této problematiky a opřít své úvahy o relevantní argumentaci. Jsem si vědoma, že se jedná o velmi diskutabilní téma, o kterém ani v doktríně nepanuje shoda. Snažím se tedy zformulovat vlastní závěry vycházející z probíhající odborné diskuse a z mých počátečních znalostí a zkušeností.

Diplomová práce reflektuje právní stav ke dni 26. listopadu 2017.

# 1. Obecná východiska

## 1.1. Statutární orgán v organizační struktuře obchodní korporace

Společnost s ručením omezeným stejně tak jako jiné právnické osoby tvoří organizační strukturu, jejímž základem jsou orgány obchodní korporace.<sup>3</sup> Podle ustanovení § 44 ZOK společnost s ručením omezeným zřizuje nejvyšší orgán, statutární orgán a kontrolní orgán. Nejvyšší orgán, v případě společnosti s ručením omezeným valná hromada skládající se ze všech společníků, rozhoduje o nejvýznamnějších otázkách společnosti. Statutární orgán má podle zákona o obchodních korporacích roli dvojí, kterou teorie nazývá vnitřní a vnější působností statutárního orgánu, a sice obchodní vedení a generální zástupčí oprávnění právně jednat za společnost navenek ve všech záležitostech. Dozorčí rada, jakožto kontrolní orgán, kontroluje výkon působnosti statutárního orgánu, dohlíží na činnost společnosti a informuje valnou hromadu o svých zjištěních. Podle R. Pelikána můžeme v rozdělení působnosti mezi orgány obchodní korporace spatřovat podobnost s dělbou moci v demokratickém státě, a to nejvyšší orgán obchodní korporace jako orgán či moc zákonodárnou, orgán statutární představující orgán či moc výkonnou a kontrolní orgán jako orgán či moc soudní, přičemž jsou jednotlivé složky moci též v obchodní korporaci vzájemně vyvažovány a kontrolovány.<sup>4</sup> Společnost s ručením omezeným je smíšeným typem obchodní společnosti vykazující jak osobní, tak kapitálové prvky, přestože ji ustanovení § 1 odst. 2 ZOK řadí mezi společnosti kapitálové. V jejím případě je uvedená dělba kompetencí mezi orgány méně výrazná s ohledem na to, že dozorčí rada jako kontrolní orgán je v této formě obchodní korporace zřizována pouze fakultativně<sup>5</sup> (vyjma případů, kdy je zřízení dozorčí rady stanoveno zákonem<sup>6</sup>) a valná hromada

---

<sup>3</sup> Viz ustanovení § 152 odst. 1 OZ a § 20 odst. 1 OZ.

<sup>4</sup> PELIKÁN, Robert. Kogentní a dispozitivní ustanovení v novém zákonu o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 9, s. 246 – 250.

<sup>5</sup> Viz ustanovení § 201 odst. 1 ZOK.

<sup>6</sup> Např. podle zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů; obchodník s cennými papíry či organizátor regulovaného trhu zřizují v případě společnosti s ručením omezeným dozorčí radu obligatorně. Nebo např. též podle zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a to v případě přeshraniční fúze společnosti s ručením omezeným v souvislosti s uplatněním kodeterminace.

si může vyhradit rozhodování případů, které náleží do působnosti jiného orgánu společnosti<sup>7</sup>, přesto zde bezesporu musí fungovat. Srovnatelnou tezi vyslovila rovněž S. Černá, která s odkazem na zahraniční doktrínu poukazuje na to, že organizační struktura kapitálové společnosti stojí na principu plurality orgánů a principu jejich speciality, přičemž jako možný derivát principu speciality označuje právě dělbu moci mezi orgány.<sup>8</sup> Z výše nastíněného rozdělení kompetencí mezi orgány obchodní korporace lze vycházet při logickém výkladu ustanovení týkajících se působnosti jednotlivých orgánů, zejména působnosti valné hromady, respektive při argumentaci, zda je či není možné se od těchto ustanovení odchýlit. K tomu blíže v další kapitole.

Obecnou úpravu orgánů právnických osob, tedy i statutárního orgánu, nalezneme v občanském zákoníku<sup>9</sup> a rovněž v zákoně o obchodních korporacích<sup>10</sup>. Speciální úpravu orgánů právnických osob obsahuje zákon o obchodních korporacích u jednotlivých forem obchodních korporací<sup>11</sup>, dále ji obsahují zvláštní zákony.<sup>12</sup> Občanský zákoník je vůči zákonu o obchodních korporacích ve vztahu subsidiarity. Podle zásady *lex specialis derogat legi generali* má zvláštní úprava přednost před úpravou obecnou, to znamená, že na případy, které nelze řešit podle zákona o obchodních korporacích se užije úprava v občanském zákoníku. Zásada subsidiarity občanského zákoníku je pak obsažena v ustanovení § 9 odst. 2 věta první OZ.

Jako umělý právem vytvořený útvar má obchodní korporace od svého vzniku, tzn. od svého zápisu do obchodního rejstříku, právní osobnost,<sup>13</sup> neboli právní subjektivitu, což znamená, že jí právo přiznává „*způsobilost mít v mezích právního*

---

<sup>7</sup> Viz ustanovení § 190 odst. 3 ZOK.

<sup>8</sup> ČERNÁ, Stanislava. Op. cit. sub 1.

<sup>9</sup> Ustanovení § § 151 - 160 OZ.

<sup>10</sup> Ustanovení § § 44 - 70 ZOK.

<sup>11</sup> Pro případ jednatele ustanovení §§ 194 - 200 ZOK.

<sup>12</sup> Například energetický zákon či zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>13</sup> Viz ustanovení § 118 OZ.

*řádu práva a povinnosti*“<sup>14</sup>. Naproti tomu svéprávnost<sup>15</sup>, způsobilost právně jednat, občanský zákoník podle R. Pelikána právnické osobě zcela odepírá<sup>16</sup>. Lze si představit argumentaci například ustanovením § 151 odst. 1 OZ, ze kterého plyne, že právnická osoba nemá vlastní vůli, která je nezbytná pro uskutečnění právního jednání. Nelze ovšem říci, že statutární orgán zastupuje obchodní korporaci a právně za ni jedná, a to z důvodu, že statutární orgán není osobou v právním smyslu, ale pouze zvláštním útvarem bez právní subjektivity.<sup>17</sup> Ustanovení § 151 odst. 1 OZ stanoví, že za právnickou osobu rozhodují a její vůli nahrazují členové jejích orgánů, nikoli orgány samotné.<sup>18</sup> Podle R. Pelikána však takováto konstrukce nezohledňuje či dokonce popírá existenci kolektivních orgánů.<sup>19</sup> Považuji za nezbytné doplnit, že o otázce svéprávnosti právnické osoby však v řadách odborné veřejnosti nepanuje jednotný názor.<sup>20</sup> T. Dvořák uvádí, že právnické osoby, resp. obchodní korporace, sice nejsou ze své podstaty oprávněny právně jednat osobně a jsou vždy obligatorně zastupovány, ale určitou svéprávností nadány jsou.<sup>21</sup> Podobný závěr zastává rovněž P. Čech, který se sice v závěru svého příspěvku omezil pouze na konstatování, že *„je pravdou, že nový občanský zákoník právnické osobě (na rozdíl od osob fyzických) svéprávnost výslovně nepřiznal“*, přičemž ovšem nabídl několik vysoce relevantních argumentů, proč jistou míru svéprávnosti právnické osoby v novém civilním právu nevyklučuje.<sup>22</sup> Uvedené nemění nic na skutečnosti, že jednou z klíčových úloh členů statutárního orgánu korporace je zastupování právnické osoby a nahrazování její vůle. Členovi statutárního orgánu

---

<sup>14</sup> Viz ustanovení § 15 odst. 1 OZ.

<sup>15</sup> Viz ustanovení § 15 odst. 2 OZ.

<sup>16</sup> PELIKÁN, Robert. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 22.

<sup>17</sup> Ibid.

<sup>18</sup> Ustanovení § 151 odst. 1 OZ.

<sup>19</sup> PELIKÁN, Robert. Op. cit. sub 16.

<sup>20</sup> Například ČECH, Petr. Ke svéprávnosti právnické osoby a postavení člena statutárního orgánu při jednání za ni (nejen) v situaci zájmového střetu. Právní rozhledy. 2016, č. 23-24, s. 835-839; NOVOTNÁ KRTOUŠOVÁ, Lucie. Následky konfliktu zájmů člena statutárního orgánu právnické osoby jako zástupce a právnické osoby jako zastoupeného. Právní rozhledy. 2016, č. 17, s. 588-595; PELIKÁN, Robert. Op. cit. sub 16. či ZOULÍK, František. In: DVORÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. Občanské právo hmotné. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 265.

<sup>21</sup> DVORÁK, Tomáš. Společnost s ručením omezeným. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 6.

<sup>22</sup> ČECH, Petr. Op. cit. sub 20.

náleží *generální zástupčí oprávnění*, to znamená, že může zastupovat právnickou osobu, právně za ni jednat, ve všech záležitostech.<sup>23</sup> Způsob a rozsah zástupčího oprávnění určí zákon, popřípadě zakladatelské právní jednání<sup>24</sup> a podléhá deklaratornímu zápisu do obchodního rejstříku. Ohledně odpovědi na otázku, zda se v případě zastoupení právnické osoby jejím statutárním orgánem jedná o zastoupení zákonné, smluvní či zastoupení *sui generis*, rovněž mezi odborníky nepanuje shoda.<sup>25</sup> Situaci osvětlil Vrchní soud v Praze, který v rozhodnutí ze dne 4. 8. 2015, sp. zn. 14 Cmo 184/2014, uzavřel, že: „Právní úprava účinná od 1. 1. 2014, jak je patrné z citovaného § 164 odst. 1, 2 o. z., stojí nově na tom, že člen statutárního orgánu jedná jako zástupce právnické osoby *sui generis* (nejedná se o zastoupení zákonné ani o zastoupení smluvní)“. Přestože jde o rozhodnutí odvolacího soudu, o jeho autoritě nelze pochybovat už jen z toho důvodu, že toto rozhodnutí bylo zařazeno do Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, kterou vydává Nejvyšší soud. V řadách odborné veřejnosti ale převažuje názor, že se jedná o zastoupení zákonné.<sup>26</sup> Vyřešení této otázky je důležité zejména pro posouzení, jaká ustanovení se budou na zastoupení členem statutárního orgánu aplikovat, zda pouze všeobecná ustanovení o zastoupení nebo zda ustanovení o smluvním či zákonném zastoupení občanského zákoníku.<sup>27,28</sup>

---

<sup>23</sup> Viz ustanovení § 164 odst. 1 OZ.

<sup>24</sup> Viz ustanovení § 151 odst. 1 OZ.

<sup>25</sup> Například ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In: DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. s. 313.: *za právnickou osobu jedná její zástupci na základě zákona, ale upozorňuje, že o „zákonných zástupcích“ se v tomto případě běžně nemluví*; LASÁK, Jan. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 842.: *„člen statutárního orgánu právnické osoby vystupuje jako její zástupce sui generis (nejedná se ani o smluvní ani zákonné zastoupení)“*; DVOŘÁK, Jan. In: ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). s. 536: *člen statutárního orgánu jedná vždy jako zákonný zástupce právnické osoby*; či POKORNÁ, Jarmila. tamtéž s. 1089: *„člen statutárního orgánu zastupuje právnickou osobu jako zástupce smluvní“*; ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 21: *„zastoupení členem statutárního orgánu není ani zastoupením smluvním, ani zastoupením zákonným, nýbrž zastoupením sui generis“*.

<sup>26</sup> Např. JURÁŠ, Marek. *Zastoupení právnické osoby v civilním právu – aktuální problémy*. *Právní rozhledy*. 2014, č. 12, s. 428-432; Tomsa In: ŠTENGLOVÁ, Dědič, Tomsa: *Základy obchodního práva*, 2014, str. 60; HAVEL, Bohumil. *Konflikt zájmů při správě obchodních korporací (vztah § 437 odst. 2 ObčZ a § 54 a násl. ZOK)*. *Právní rozhledy*. 2015, č. 8, s. 272-275).

<sup>27</sup> ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Op. cit.* sub 25, s. 21-22.

<sup>28</sup> Jedná se o ustanovení §§ 436-440 OZ (všeobecná ustanovení o zastoupení), §§ 441-449 OZ (smluvní zastoupení) a § 457 a násl. OZ (zákonné zastoupení).

Kromě zastupování společnosti navenek náleží statutárnímu orgánu, jakožto výkonnému orgánu, řízení obchodní korporace, tj. obchodní vedení, přičemž je povinen zajistit její řádné fungování ve všech směrech.<sup>29</sup> To zahrnuje jak každodenní řízení společnosti, tzv. *day-to-day-business*, tak strategické řízení, pokud není svěřeno společenskou smlouvou valné hromadě nebo neatrahuje-li si ho valná hromada sama<sup>30</sup>. Občanský zákoník svěřuje statutárnímu orgánu zbytkovou působnost, a to v rozsahu, ve kterém ji zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu právnické osoby.<sup>31</sup> V tomto případě se jedná oproti jednatelské působnosti podle ustanovení § 164 odst. 1 OZ o působnost rozhodovací.<sup>32</sup> Z tohoto pohledu obchodněprávní teorie rozlišuje působnost statutárního orgánu na vnitřní a vnější.<sup>33</sup>

Jedním z charakteristických znaků kapitálových obchodních společností je častá delegace i významnějšího řízení společnosti na osoby odlišné od společníků, tedy na mimo jiné za tímto účelem ustavovaný statutární orgán. Děje se tak v zásadě z důvodu, že valná hromada čítající často vyšší počet společníků není svolávána tak často, aby se mohla zabývat dílčími rozhodnutími společnosti. Zde je však dle mého názoru zřetelně patrné riziko oportunistického chování členů statutárního orgánu, kteří právě v případech, kdy nejsou zároveň společníky, nemají k majetku obchodní korporace žádný osobní vztah a jejichž motivace mohou být různé. Tomu se zákonodárce snaží (kromě povinnosti či možnosti zřizování kontrolního orgánu) zabránit ustanovením § 159 odst. 1 OZ, které členy všech volených orgánů zavazuje k péči řádného hospodáře. Ta spočívá ve výkonu funkce člena voleného orgánu s nezbytnou loajalitou a s potřebnými znalostmi a pečlivostí, podle dikce ustanovení

---

<sup>29</sup> POKORNÁ, Jarmila. § 196 (Vedení evidence a účetnictví, informace společníkům). In: LASÁK, Jan, Jarmila POKORNÁ, Zdeněk ČÁP, Tomáš DOLEŽIL aj. Zákon o obchodních korporacích: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-11-24]. ASPI\_ID KO90\_2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

<sup>30</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 348. A ustanovení § 163 OZ.

<sup>31</sup> Viz ustanovení § 163 OZ.

<sup>32</sup> DVOŘÁK, Tomáš. § 163 (Rozhodovací působnost statutárního orgánu). In: ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA aj. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654) [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-11-24]. ASPI\_ID KO89\_a2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

<sup>33</sup> POKORNÁ, Jarmila. In: POKORNÁ, Jarmila, David FYRBACH a Michael ZVÁRA. Obchodní společnosti a družstva: právní předpisy Evropské unie s judikaturou. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). s. 87.

§ 51 odst. 1 ZOK: „*pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace a s nezbytnou loajalitou*“.<sup>34</sup> Toto posledně zmíněné ustanovení představuje tzv. pravidlo podnikatelského úsudku, neboli *business judgement rule*, které do určité míry chrání členy volených orgánů a poskytuje jim možnost prokázat, že při podnikatelském rozhodování péči řádného hospodáře neporušili. Tím zákonodárce poskytuje členům volených orgánů určitý prostor i pro vysoce riziková podnikatelská rozhodnutí, která by mohla společnosti přivodit jak zisk, tak újmu a která by se bez této zákonné ochrany zdráhali podstupovat. V případě porušení povinnosti péče řádného hospodáře nahradí člen voleného orgánu právnické osobě škodu, kterou porušením této povinnosti při výkonu funkce způsobil a neučiní-li tak, „*ručí věřiteli právnické osoby za její dluh v rozsahu, v jakém škodu nenahradil, pokud se věřitel plnění na právnické osobě nemůže domoci*“.<sup>35</sup> S povinností péče loajality souvisí informační povinnost člena orgánu v případě, že hrozí střet jeho zájmů se zájmy obchodní korporace,<sup>36</sup> a zákaz konkurence člena statutárního orgánu upravený zákonem o obchodních speciálně u jednotlivých forem obchodních společností<sup>37</sup>.

Podle ustanovení § 194 odst. 1 ZOK „*je statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným jeden nebo více jednatelů*“. Do působnosti jednatele spadá vedle již zmíněného obchodního vedení<sup>38</sup> a zastupování společnosti<sup>39</sup> zajišťování řádného vedení předepsané evidence a účetnictví, vedení seznamu společníků<sup>40</sup>, zajišťování vyhotovení úplného znění společenské smlouvy bez zbytečného odkladu poté, co se dozví, že došlo k její změně, změna obsahu společenské smlouvy v souladu s rozhodnutím valné hromady, neplyne-li z tohoto rozhodnutí přímo, jakým

---

<sup>34</sup> Ustanovení § 159 odst. 1 OZ ve spojení s ustanoveními § 51 odst. 1 ZOK a § 52 odst. 1 ZOK.

<sup>35</sup> Viz ustanovení § 159 odst. 3 OZ.

<sup>36</sup> Viz ustanovení §§ 54 – 57 ZOK.

<sup>37</sup> Pro jednatele společnosti s ručením omezeným v ustanovení § 199 ZOK.

<sup>38</sup> Viz ustanovení § 195 odst. 1 ZOK.

<sup>39</sup> Viz ustanovení § 164 odst. 1 OZ.

<sup>40</sup> Viz ustanovení § 196 ZOK.

způsobem se společenská smlouva mění<sup>41</sup>, a uložení úplného znění zakladatelského právního jednání spolu s listinami prokazujícími změnu do sbírky listin obchodního rejstříku<sup>42</sup>. Dále do působnosti jednatele patří informování společníků, resp. valné hromady, společnosti s ručením omezeným o věcech společnosti, a to podle ustanovení § 196 ZOK.<sup>43</sup>

Pokud společenská smlouva společnosti s ručením omezeným neurčí, že více jednatelů tvoří kolektivní orgán,<sup>44</sup> je každý z těchto více jednatelů samostatným statutárním orgánem.<sup>45</sup> Přestože může mít společnost více individuálních statutárních orgánů, dopadá na ně pravidlo o způsobu zastoupení právnické osoby stanovené § 164 odst. 2 OZ.<sup>46</sup> Společenská smlouva může tedy určit, že i více jednatelů netvořících kolektivní statutární orgán musí za společnost právně jednat společně či jinak modifikovat způsob zastoupení, jinak jednají za společnost každý samostatně. Nejvyšší soud též potvrdil, že zde není žádný předseda jinak kolektivního statutárního orgánu, avšak v souvislosti s dnes již zrušeným ustanovením § 164 odst. 3 ZOK.<sup>47</sup> Lze však z uvedeného dedukovat, že v těchto případech není ani předseda, který by měl v případě rovnosti při rozhodování o obchodním vedení rozhodující hlas.<sup>48</sup> k tomuto lze na okraj dodat, že pokud předseda orgánu není volen či pokud mu zakladatelské právní jednání upře v kolektivním orgánu rozhodující hlas<sup>49</sup>, je tedy vhodné, aby počet jednatelů společnosti byl lichý.<sup>50</sup> Pro úplnost doplňuji, že pokud by statutární orgán byl orgánem kolektivním, volba jeho předsedy je v působnosti tohoto samotného

---

<sup>41</sup> Viz ustanovení § 147 odst. 3 ZOK.

<sup>42</sup> Viz ustanovení § 197 ZOK.

<sup>43</sup> Srovnej ustanovení § 155 ZOK a § 156 ZOK.

<sup>44</sup> Viz ustanovení § 44 odst. 5 ZOK a § 194 odst. 2 ZOK.

<sup>45</sup> PATĚK, Daniel. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 156

<sup>46</sup> ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 24. s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 29 Cdo 880/2015.

<sup>47</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 29 Cdo 880/2015.

<sup>48</sup> Viz ustanovení § 44 odst. 3 ZOK, § 195 odst. 1 ZOK, § 194 odst. 2 ZOK a § 440 odst. 1 ZOK.

<sup>49</sup> Viz ustanovení § 44 odst. 3 ZOK.

<sup>50</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 44 [Výčet orgánů]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 121.

orgánu. Společenskou smlouvou nelze určit, že předsedu statutárního orgánu volí orgán, který volil jeho členy, v zásadě tedy valná hromada.<sup>51</sup>

Konečně si dovolím zmínit, že členem orgánu právnické osoby, tedy i statutárního, může být vedle fyzické osoby též osoba právnická, kterou pro tyto účely zastupuje člen jejího statutárního orgánu nebo k tomu určený zmocněnec.<sup>52</sup> Tyto osoby musí splňovat stejné předpoklady jako samotní členové orgánu.<sup>53</sup>

Kde obecně hovořím o členech orgánu obchodní korporace, mám na mysli i případy, kdy má orgán člena pouze jediného.

V souvislosti se statutárním orgánem je diskutní též otázka stanovení počtu jednatelů jako nezbytné náležitosti společenské smlouvy, a to například zda lze tento počet stanovit rozpětím, aby při změně počtu jednatelů nemuselo docházet ke změnám společenské smlouvy, a další s tímto související otázky. Touto problematikou se z důvodu omezeného rozsahu diplomové práce nebudu zabývat.

## **1.2. Rozlišení kogentních a dispozitivních norem**

Teorie práva rozlišuje právní normy mimo jiné z hlediska nutnosti jejich aplikace a možnosti odchýlení se od nich autonomním smluvním ujednáním. Toto určení, zda se jedná o normu kogentní nebo dispozitivní, je pro právní praxi často rozhodující. Kogentní normy, respektive kogentní ustanovení, neposkytují subjektům právního vztahu prostor pro vyloučení či odchýlení se od stanoveného pravidla a musí být aplikovány bezpodmínečně a nezávisle na vůli adresátů. Naproti tomu dispozitivní normy stanovují práva a povinnosti podpůrně pro případ, že právním jednáním nebyla ujednána odchylně nebo nebylo použítí těchto norem vyloučeno.

Pro diskusi o výlučnosti působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným v oblasti volby a odvolání jednatele je významné vymezit problematiku

---

<sup>51</sup> HURYCHOVÁ, Klára, Petr TOMÁŠEK a Michael ZVÁRA. Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. s. 211-212. A usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 11. 2008, sp. zn. 29 Cdo 3646/2008.

<sup>52</sup> Viz ustanovení § 154 OZ.

<sup>53</sup> Viz ustanovení § 46 odst. 3 ZOK a § 46 odst. 4 ZOK.

dispozitivnosti a kogentnosti zákonných ustanovení, zejména s důrazem na statusové otázky obchodních korporací.

Vyjma části třetí byla ustanovení obchodního zákoníku účinného do 31. prosince 2013 považována zásadně za donucující. Odchýlit se od těchto norem bylo možné pouze za předpokladu, že to konkrétní ustanovení umožňovalo.<sup>54</sup> V současné úpravě soukromého práva je po vzoru zahraničních úprav kladen důraz na dispozitivnost právních norem jak v občanském, tak v právu obchodních korporací<sup>55</sup>, a to do té míry, že důvodová zpráva k občanskému zákoníku z roku 2012 hovoří o dispozitivnosti jako o zásadě soukromého práva. Kogentní ustanovení jsou jak v občanském zákoníku, tak v zákoně o obchodních korporacích spíše výjimečná.<sup>56</sup> Rovněž odborníci ve svých statích několikrát vyslovili názor, že ustrnout v komplexním vnímání úpravy obchodních korporací jako kogentní, jak tomu v zásadě bylo před rekodifikací, by bylo neudržitelné.<sup>57</sup> S tím ovšem souvisí komplikovaná otázka určování hranic toho, v jakých případech je možné se smluvním ujednáním od zákonných ustanovení odchýlit a v jakých už nikoli. To potvrzuje i teze uvedená v publikaci již z roku 1929, na kterou odkazuje důvodová zpráva k občanskému zákoníku a která říká, že „*není jednotného bezpečného kritéria pro posouzení, zda to které ustanovení zákonné jest právem závazným nebo nezávazným*“<sup>58</sup>. Rovněž V. Knapp ve svém článku z roku 1995 uvedl často citovanou, až úsměvnou, avšak dnes o to více výstižnou, větu „*Nejsnadněji se ius cogens a ius dispositivum pozná tehdy, jestliže to zákon řekne rovnou, .... Jinak, ..., se to pozná hůř.*“<sup>59</sup>

---

<sup>54</sup> PLÍVA, Stanislav. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, HAVEL, Bohumil a kol. Obchodní zákoník. 13. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010, s. 3.

<sup>55</sup> PETROV, Jan. Občanský zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 9.

<sup>56</sup> Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích, s. 31.

<sup>57</sup> Například HAVEL, Bohumil. Úvahy ke statusovým limitům smluvní podstaty korporace. Právní obzor. 2014, č. 4, s. 377-382; RONOVSÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Kogentnost úpravy právnických osob a její omezení autonomií vůle, nebo vice versa?. Obchodněprávní revue. 2016, č. 2, s. 33-39. či MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. Právní rozhledy. 2013, č. 7, s. 253-260.

<sup>58</sup> MAYR, R. Soustava občanského práva. Kniha první: Nauky obecné. 2. vydání. Brno: Barvič & Novotný, 1929, s. 25.

<sup>59</sup> KNAPP, Viktor. O právu kogentním a dispozitivním - a také o právu heteronomním a autonomním. Výklad podstaty uvedených pojmů. Kogentnost a dispozitivnost práva. Heteronomní a autonomní právo. Právo a svoboda. Svoboda a zájem. Vynutitelnost práva. Právník. 1995(1). ISSN 0231-662.

Vedle zásady dispozitivnosti specifické pro soukromé právo se lze opřít rovněž o obecnou zásadu legální licence, *co není zákonem zakázáno, je dovoleno*<sup>60</sup>, a o zásadu autonomie vůle, která je pro celé soukromé právo po rekodifikaci dominantní.<sup>61</sup> Jmenované zásady lze spatřovat v ustanovení § 1 odst. 2 OZ, které je základním zákonným vodítkem pro rozlišení povahy právních norem. Zákonodárce tímto ustanovením konkretizoval pravidla pro určení případné kogentní povahy právní normy, a to oproti ustanovení § 2 odst. 3 občanského zákoníku z roku 1964, které limitovalo možnost smluvních ujednání odchylných od zákona pouze výslovným zákonným zákazem a odkazem na samotnou povahou zákonného ustanovení.<sup>62</sup> Z díkce ustanovení § 1 odst. 2 OZ vyplývá, že vedle výslovného zákonného zákazu jsou limitem pro ujednání si práv a povinností odchylně od zákona dobré mravy, veřejný pořádek a právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.<sup>63</sup> V části § 1 odst. 2 OZ za středníkem se zákonodárce inspiroval švýcarským obligačním zákonem, který limituje smluvní ujednání odchylnější se od zákona velmi podobně, avšak s tím rozdílem, že obligační zákon nepodmiňuje nemožnost autonomního ujednání výslovným zákonným zákazem, ale přímo kogentními ustanoveními („*nezměnitelnými pravidly*“).<sup>64</sup> Navíc ustanovení zmiňovaného švýcarského právního předpisu se týká pouze závazků. Nelze tedy toto pravidlo švýcarského zákona považovat za návod k určení povahy zákonných ustanovení. Kombinace obecného pravidla uvedeného v ustanovení § 1 odst. 2 OZ před středníkem a zákazu uvedeného za středníkem doplňujícím toto obecné pravidlo není dle P. Lavického šťastným řešením, protože zákaz určitých ujednání

---

<sup>60</sup> Tato zásada je též výslovně uvedena v ustanovení čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky): „*Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.*“.

<sup>61</sup> ELIÁŠ, Karel, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem: komentář. Ostrava: Sagit, 2012. Beckovy právnícké učebnice. s. 58.

<sup>62</sup> Ustanovení § 2 odst. 3 OZ 1964: „*Účastníci občanskoprávních vztahů si mohou vzájemná práva a povinnosti upravit dohodou odchylně od zákona, jestliže to zákon výslovně nezakazuje a jestliže z povahy ustanovení zákona nevyplývá, že se od něj nelze odchýlit.*“.

<sup>63</sup> Srovnej Ibid.

<sup>64</sup> Art. 19 sub. 2 OR: „*Von den gesetzlichen Vorschriften abweichende Vereinbarungen sind nur zulässig, wo das Gesetz nicht eine unabänderliche Vorschrift aufstellt oder die Abweichung nicht einen Verstoß gegen die öffentliche Ordnung, gegen die guten Sitten oder gegen das Recht der Persönlichkeit in sich schliesst.*“ (Bundesgesetz betreffend die Ergänzung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches (Fünfter Teil: Obligationenrecht) [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19110009/201704010000/220.pdf>).

ještě sám o sobě nevypovídá nic o povaze určitého ustanovení, tj. zda je ustanovení kogentní či dispozitivní, ale pouze o přípustnosti obsahu právního jednání.<sup>65</sup> Nezpochybňuje korektivy povolených ujednání uvedené v tomto ustanovení za středníkem, ale poukazuje na to, že norma zůstává dispozitivní i přesto, že si subjekty sjednají práva a povinnosti v určitém případě například v rozporu s dobrými mravy, což ustanovení zakazuje. S tímto tvrzením si dovolím částečně nesouhlasit. Dle mého názoru zrovna v případě dobrých mravů, respektive veřejného pořádku (v kombinaci se zákonným rozporem), dochází k překrývání tohoto pojmu ve smyslu kritéria případné neplatnosti právního jednání a tohoto pojmu jako limitu možného odchýlení se od zákonného ustanovení. Důsledkem překročení bude při splnění zákonných předpokladů právě neplatnost daného ujednání, ať již dle ustanovení § 580 odst. 1 OZ, nebo ustanovení § 588 OZ, a to v závislosti na intenzitě porušení. P. Lavický dává dle mého nepříliš vhodně zvolený příklad dispozitivního ustanovení § 1970 OZ, které připouští ujednání výše úroků z prodlení výslovně, a poukazuje na situaci, kdy by byla sjednána výše úroků z prodlení nepřiměřeně vysoká. Pak by bylo takové ujednání v rozporu s dobrými mravy, a tudíž zakázané, ale dle P. Lavického nebude tato skutečnost svědčit o tom, že uvedené ustanovení je kogentní. S tím se nedá jinak, než souhlasit. Vidím zde ovšem nepřesnost v tom, že v uváděném příkladu případný rozpor s dobrými mravy záleží pouze na nepřiměřenosti výše úroků, nikoli v tom, že by samotné i přiměřené ujednání (výše) úroků z prodlení znamenalo rozpor s některým ze zákonných limitů smluvní autonomie (pokud by ustanovení neumožňovalo sjednat (výši) úroků z prodlení výslovně, jako v tomto případě). Též v souvislosti s ustanovením § 580 odst. 1 OZ lze dovodit, že i ujednání podle dispozitivní právní normy se může dostat do rozporu s dobrými mravy. Z hlediska aplikace ustanovení § 1 odst. 2 OZ v praxi nevidím jako problematické, že zákaz uvedený v tomto ustanovení za středníkem přímo obecně neurčuje povahu posuzovaného zákonného pravidla a že pouze stanoví, jaký obsah právního jednání je povoleno si v konkrétním případě ujednat. Ve výsledku tento zákaz za středníkem přispěje jako vodítko k rozhodnutí, co je a co není možné si autonomně sjednat, srovnatelně. Mám rovněž za to, že je

---

<sup>65</sup> LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. s. 19. A rovněž PELIKÁN, Robert. Op.cit. sub 4.

třeba vnímat rozdílně korektiv dobrých mravů a veřejného pořádku a korektiv statusových záležitostí. Soulad s dobrými mravy a veřejným pořádkem můžeme posuzovat často až podle daného existujícího autonomního ujednání. Naproti tomu riziko, zda hrozí případný nesoulad s právem týkajícím se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti, je dle mého názoru možné v zásadě posuzovat již přímo ze znění zkoumaného zákonného ustanovení, a to právě dle toho, zda se ustanovení statusové záležitosti osob týká či nikoli. Vnímám generální klauzuli § 1 odst. 2 OZ jako návod k určení hranic autonomie vůle smluvních stran stejně intenzivně jako vodítko k určení charakteru zákonného ustanovení, a to vždy v závislosti na konkrétním posuzovaném případě.<sup>66</sup> Pokud již samotné odchýlení se od zákonného pravidla, nikoli až určitá míra takového odchýlení, bude *eo ipso* znamenat rozpor s dobrými mravy, veřejným pořádkem či právem týkajícím se postavení osob, bude toto pravidlo pravděpodobně kogentní.<sup>67</sup>

Pokud zákon nestanoví výslovně, a rovněž vedle základních limitů smluvní autonomie, je nezbytné povahu toho kterého ustanovení dovodit pomocí interpretačních metod, zejména teleologického výkladu. Je nutné tedy zkoumat účel dané normy a poměřit hodnoty, které norma vyjadřuje, se zásadou autonomie vůle.

Obecně platí, že pokud si strany ujednají práva a povinnosti v rozporu s kogentní právní normou, bude takové ujednání stíženo neplatností, a to za předpokladu, že dojde k naplnění podmínek ustanovení § 580 či § 588 OZ. Rozlišení, zda se bude jednat o neplatnost absolutní nebo relativní, záleží na intenzitě a zřetelnosti

---

<sup>66</sup> Srov. PELIKÁNOVÁ, Irena a Robert PELIKÁN. § 1 (Obsah a povaha ustanovení občanského zákoníku). In: ŠVESTKA, Jiří, Jan DVORÁK, Josef FIALA aj. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654) [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-11-27]. ASPI\_ID KO89\_a2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.: „*Výkladem proto musíme dospět k závěru, že předmětem věty za středníkem nejsou dohody, nezakazují se tedy ve skutečnosti ujednání porušující dobré mravy atd. (resp. zakazují se jinými ustanoveními), ale stanoví se kogentní povaha zákonných ustanovení, jestliže by přípustnost odchylky dohodou stran vedla k porušení dobrých mravů, veřejného pořádku nebo úpravy postavení osob. Že tu tedy jde o ustanovení, u kterých by samotná přípustnost od nich odchýlné úmluvy (ať už by taková úmluva byla jakákoli) vedla k porušení dobrých mravů, veřejného pořádku nebo práv týkajících se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.*“ Srov. též HURDÍK, Jan. Kogentnost a dispozitivnost ustanovení nového občanského zákoníku o právnických osobách. Ke vzájemné použitelnosti ustanovení o nadacích a nadačních fondech. Právní rozhledy. 2014, č. 7, s. 229-233: „*Formulace § 1 odst. 2 navíc skrývá logickou kličku, resp. problém příčiny a následku: Jestliže § 1 odst. 2 zakazuje ujednání porušující práva osob, potom takový zákaz může být relevantní pouze vůči kogentní, donucující normě. Avšak kogentnost vyplývá až z takového zákazu, ex post, není dána apriorně, před uplatněním tohoto zákazu.*“

<sup>67</sup> V tomto vycházím z Melzerova testu kogentnosti, kterému se věnuji podrobněji dále. Viz MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. Právní rozhledy. 2013, č. 7, s. 253-260.

nastalého rozporu.<sup>68</sup> Na případně vadná rozhodnutí orgánů obchodních korporací se použijí speciální pravidla zákona o obchodních korporacích, která aplikaci ustanovení občanského zákoníku o zdánlivosti a neplatnosti právních jednání výslovně vylučují.<sup>69</sup>

### 1.2.1. Limity autonomie vůle

Zmíněné limity stanovené diskutovaným ustanovením § 1 odst. 2 OZ lze, spolu se zohledněním dalších souvisejících obecných kritérií, považovat za tzv. test kogentnosti jednotlivých norem soukromého práva, na základě kterých by mělo být možné uzavřít, jakou má určité zákonné pravidlo povahu a zda poskytuje prostor pro autonomii vůle. Podle F. Melzera je ustanovení kogentní v případě, že odchýlení se od něj právním jednáním odporuje dobrým mravům, veřejnému pořádku, právu týkajícímu se postavení osob, tedy jejich statusu, dále v případě, že zasahuje do práv třetích osob, která s uvedenými limity úzce souvisí, a pokud účel a smysl posuzované normy vylučuje autonomní úpravu práv a povinností.<sup>70</sup> Sám F. Melzer ale zdůrazňuje, že je důležité si uvědomit, že výčet v generální klauzuli § 1 odst. 2 OZ za středníkem není taxativní, a že nelze zobecnit a uvést veškeré teleologické argumenty a důvody osvědčující kogentnost právní normy. Kritéria, která zařadil do testu kogentnosti, nejsou tedy zdaleka jediná, ale lze je s ohledem na dikci zákona považovat za nejdůležitější. Pro úplnost je třeba zmínit, že vedle výslovného přímého zákazu a nad rámec výčtu zákonných limitů dispozitivnosti zákonodárce kogentní povahu ustanovení vyjadřuje i nepřímými zákazy, a to vyslovením případné neplatnosti či zdánlivosti právního jednání odchýlného od stanoveného pravidla.<sup>71</sup> O nepochybně dispozitivní ustanovení se bude jednat v případech, kdy zákon výslovně uvádí „*nebylo-li ujednáno jinak*“.

---

<sup>68</sup> při naplnění podmínek ustanovení § 580 odst. 1 OZ: „*Neplatné je právní jednání, které se přičí dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.*“ a ustanovení § 588 OZ: „*Neplatné je právní jednání, které se přičí dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.*“.

<sup>69</sup> Viz ustanovení § 45 odst. 3 ZOK; pro společnost s ručením omezeným § 191 ZOK.

<sup>70</sup> MELZER, Filip. Op. cit. sub 67.

<sup>71</sup> Melzer, koment OZ str. 55

Ústavní soud opakovaně definoval dobré mravy jako *souhrn etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti*.<sup>72</sup> Nejvyšší soud vykládá pojem dobrých mravů jako *souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních*.<sup>73</sup> Avšak, jak plyne z povahy tohoto pojmu jako určitého pružného morálního korektivu, je jeho definování nežádoucí, o čemž vypovídá také kritika uvedených judikatorních definic v literatuře.<sup>74</sup> Jak již bylo naznačeno, pojem dobrých mravů má dvojí úlohu, a to právě jako limit možnosti odchýlení se od právní normy a jako kritérium neplatnosti právního jednání.<sup>75</sup> Z uvedeného ovšem plyne, že význam dobrých mravů je širší, a je třeba tento korektiv aplikovat i na ujednání podle norem dispozitivních s ohledem na jejich případnou neplatnost, stejně tak jako korektiv veřejného pořádku.

Na rozdíl od dobrých mravů, které představují mimo jiné určitou záruku spravedlnosti mezi právními subjekty,<sup>76</sup> pojem veřejného pořádku je širší a subsumuje hodnoty, které zákonodárce často úmyslně explicitně nevyjádřil, přestože je na nich právní řád založen.<sup>77</sup> J. Salač toto potvrzuje tezí, že *veřejný pořádek prostupuje celé právo a zahrnuje pravidla, na nichž leží právní základy společenského řádu zdejší společnosti*.<sup>78</sup> Pojem dobrých mravů v sobě vždy skrývá jistý etický kontext hodnot, které představuje, naproti tomu u veřejného pořádku tomu tak být nemusí.<sup>79</sup> Často může mít určitý zájem takový význam, že jeho porušením nastane rozpor s dobrými mravy i veřejným pořádkem současně.

---

<sup>72</sup> Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 2. 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97.

<sup>73</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2009, sp. zn. 33 Cdo 1371/2007.

<sup>74</sup> LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 23.

<sup>75</sup> PETROV, Jan. Občanský zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 8.

<sup>76</sup> MELZER, Filip. Op. cit. sub 67.

<sup>77</sup> LAVICKÝ, Petr. Op. cit. sub 74, s. 24.

<sup>78</sup> SALAČ, Josef. In: DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. Občanské právo hmotné. Praha: Wolters Kluwer, 2013. s. 125.

<sup>79</sup> MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Praha: Leges, 2013, s. 59.

V každém případě se u pojmu veřejného pořádku jedná o *takové zásady, na nichž je nutné bez výhrady trvat*<sup>80</sup> a jejichž zjevné porušení má podle ustanovení § 588 OZ v kombinaci s porušením zákona za příčinu absolutní neplatnost právního jednání. Pokud je účelem zkoumaného ustanovení ochrana veřejného pořádku, lze dojít k závěru, že se jedná o ustanovení kogentní.<sup>81</sup> K. Eliáš a podobně i I. Telec a R. Pelikán podřazují pod hledisko veřejného pořádku též právo týkající se postavení osob<sup>82</sup>, které ovšem zákon stanoví jako limit autonomie vůle též výslovně.

Co se týká zákazu ujednání porušujících práva týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti, je důležité nejprve určit, zda ustanovení upravující postavení osob, statusové záležitosti, jsou kogentní či nikoli. Většina komentářů a odborných statí zastává názor, že se v takových případech o imperativní normy jedná.<sup>83</sup> Podle P. Lavického není autonomní regulace statusu fyzických či právnických osob připuštěna.<sup>84</sup> Dovození však dle jeho názoru, který naznačuji v kapitole 1.2, že k tomuto závěru nedochází primárně z důvodu zákazu porušení práva týkajícího se postavení osob obsaženého v § 1 odst. 2 OZ. P. Lavický odkazuje na ústavní a mezinárodní základ těchto otázek vycházejících často ze základních práv a svobod a též na jejich účel.

Je třeba odlišit pojem statusová otázka osob v hmotněprávním a procesněprávním slova smyslu.<sup>85</sup> Pro úplnost si dovoluji dodat, že se v této diplomové práci zabývám statusovými záležitostmi osob ve významu hmotněprávním.

---

<sup>80</sup> HENDRYCH, Dušan, POKORNÝ, Milan. Veřejný pořádek. In: HENDRYCH, Dušan. Právnický slovník. 3. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009.: „*Musí jít o takové zásady, na nichž je nutné bez výhrady trvat*“.

<sup>81</sup> MELZER, Filip. Op. cit. sub 79, s. 58.

<sup>82</sup> ELIÁŠ, Karel. K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku. Bulletin advokacie. 2015, č. 9, s. 13-24; TELEEC, Ivo. Poctivost a důvěra, dobrá víra, dobré mravy, veřejná morálka a veřejný pořádek. Právní rozhledy. 2011, č. 1, s. 1-6.; PELIKÁN, Robert. Op.cit. sub 4.

<sup>83</sup> Např. ELIÁŠ, Karel. Op. cit. sub 82; LAVICKÝ, Petr. Op. cit. sub 74, s. 23. a další.

<sup>84</sup> LAVICKÝ, Petr. Op. cit. sub 74, s. 22.

<sup>85</sup> Zejména ve smyslu zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

J. Hurdík obecně strukturuje právní status osoby na pasivní a aktivní.<sup>86</sup> Do pasivního statusu řadí právní subjektivitu, která je podstatou samotné existence osoby v právním smyslu, a soustavu základních ústavně garantovaných práv a svobod, přičemž je však zjevné, že osoby právnické mohou nabývat pouze práva a povinnosti slučitelné s jejich právní povahou.<sup>87</sup> Aktivní složka osobního statusu osoby doplňuje status pasivní o způsobilost k právním jednáním, o způsobilost nést následky protiprávního jednání, tedy delikttní způsobilost, a o soubor právních vztahů vytvořený právě aktivní činností osoby. i zde se projeví specifika právnické osoby jako právem uměle vytvořené osoby, které, jak již bylo upřesněno v předchozí kapitole, nemají způsobilost právně jednat a musí být vždy zastoupeny fyzickými osobami, jejichž právní, resp. protiprávní jednání, je jim přičítáno.<sup>88</sup>

U fyzických osob vymezení toho, co představuje status člověka, nečiní v zásadě zvláštní problémy. Jedná se typicky o otázky vzniku a zániku právní osobnosti, otázky nabývání a omezování svéprávnosti, úpravu jména, bydliště a státního občanství, dále otázky příbuzenství, manželství, registrovaného partnerství, rodičovství a jiných forem péče o dítě.<sup>89</sup> Zákodárce zvlášť zdůrazňuje ochranu osobnosti. A. Winterová a A. Macková v souvislosti s osobnostními právy odkazují na generální klauzuli § 81 OZ, respektive na oddíl 6. hlavy II. části první občanského zákoníku, který se týká pouze absolutních práv člověka.<sup>90</sup>

Komplikovanější je vymezení statusových záležitostí osob právnických, resp. obchodních korporací. K. Eliáš hovoří o kogentnosti úpravy právní osobnosti též právnických osob, stanovení jejich typů a právních forem. Dále považuje za donucující normy upravující základní otázky jako ustavení, vznik, zrušení a zánik právnické osoby, její název, sídlo, účel, předmět činnosti apod.<sup>91</sup> Nejvyšší soud

---

<sup>86</sup> HURDÍK, Jan. *Osoba a její soukromoprávní postavení v měnícím se světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 91-92.

<sup>87</sup> Viz věta druhá ustanovení § 20 odst. 1 OZ.

<sup>88</sup> Viz ustanovení § 151 OZ, § 161 OZ a § 167 OZ.

<sup>89</sup> ELIÁŠ, Karel. *Op. cit.* sub 82.

<sup>90</sup> ELIÁŠ, Karel. *Op. cit.* sub 82. a WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. In: DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. s. 265.

<sup>91</sup> ELIÁŠ, Karel. *Op. cit.* sub 82.

na okraj stanoviska svého občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. Cpjn 204/2015, k některým otázkám zápisu obchodních korporací do obchodního rejstříku, vyslovil názor, ze kterého mimo jiné plyne, že zákonná ustanovení dotýkající se statusových otázek obchodních korporací mají donucující povahu. Bouřlivější diskuse se ovšem vede v otázce určení hranice statusu právnické osoby, jehož úprava je s ohledem na výše uvedené tradičně považována v zásadě za kogentní. Tomu se věnuji v následující kapitole, a to zejména z hlediska statusu obchodních korporací.

### 1.2.2. Statusové otázky právnických osob, zejména obchodních korporací

Ustanovení § 1 odst. 2 ZOK vymezuje numerus clausus obchodních společností, není tedy možné založit jejich nepojmenovanou zákonodárcem nepředvídanou právní formu<sup>92</sup>, a to zejména s ohledem na omezenou možnost regulace těchto subjektů a právní jistotu třetích osob. Občanský zákoník z roku 1964 obsahoval v zásadě uzavřený výčet též typů soukromoprávních právnických osob.<sup>93</sup> Srovnatelnou úpravu můžeme nalézt i v německém právním řádu, který používá pojem *Rechtsformzwang* pro povinnost vytvářet pouze formy právnických osob, které německé právo předvídá.<sup>94</sup> Dnes se s ohledem na dikci druhé části definice právnické osoby v ustanovení § 20 OZ takto jednoznačně o uzavřeném výčtu typů právnických osob v českém právním prostředí hovořit nedá.

Existence právnické osoby jako právem uměle vytvořeného či uznaného právního subjektu založeného na *modifikované teorii fikce*<sup>95</sup> je odvislá od zákonné úpravy

---

<sup>92</sup> DVORÁK, Tomáš. § 20 (Pojem právnické osoby). In: ŠVESTKA, Jiří, Jan DVORÁK, Josef FIALA aj. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654) [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-11-25]. ASPI\_ID KO89\_a2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

<sup>93</sup> RONOVSÁ, Kateřina. § 18 (Pojem právnická osoba). In: FIALA, Josef, Milan KINDL aj. Občanský zákoník: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-11-25]. ASPI\_ID KO40\_1964CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. a HURDÍK, Jan. Osoba a její soukromoprávní postavení v měnícím se světě. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 51.

<sup>94</sup> SCHMIDT, Karsten. Gesellschaftsrecht. 4., völlig neu bearbeitete und erw. Aufl. Köln: C. Heymanns, c2002. s. 96 – 97.

<sup>95</sup> Teorie fikce spočívá ve vytvoření umělé právnické osoby jako subjektu stojícího vedle člověka jakožto osoby přirozené. Obdobně DVORÁK, Tomáš. § 20 (Pojem právnické osoby). In: ŠVESTKA, Jiří, Jan DVORÁK, Josef FIALA aj. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654) [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-11-25]. ASPI\_ID KO89\_a2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. Tato

jejích charakteristických znaků, tedy jejich statusových záležitostí.<sup>96</sup> Doktrinální náhled na to, co lze zahrnout pod status právnické osoby, není jednotný.<sup>97</sup> J. Hurdík mezi statusové záležitosti řadí vznik, změnu a zánik právnické osoby, dále určení jejího účelu, názvu, sídla, její organizační struktury a jednání za právnickou osobu.<sup>98</sup> Podobně statusovou úpravu právnické osoby vymezil i K. Eliáš.<sup>99</sup> Nejvyšší soud v již zmíněném stanovisku svého občanskoprávního a obchodního kolegia okrajově uvedl, že mezi statusové otázky patří například vymezení jednotlivých orgánů obchodních korporací a vymezení jejich působnosti, přičemž se ale detailněji touto problematikou nezabýval.<sup>100</sup> Rovněž P. Čech a F. Melzer s P. Téglem označují působnost orgánů obchodní korporace za statusovou otázku, od jejíž úpravy se odchýlit nelze.<sup>101</sup>

Podle K. Eliáše jsou statusové otázky právnických osob vykládány příliš extenzivně, a to z důvodu zažitě zkušenosti s předchozí úpravou<sup>102</sup>, která vycházela z toho, že zákonná úprava obchodních korporací je převážně kogentní. S odkazem na B. Havla K. Eliáš naopak vyzdvihuje zásadu vnitřní autonomie právnických osob a zásadní možnost odchýlit se od zákonných pravidel upravujících působnost orgánů korporace, a to zejména s ohledem na smluvní základ korporace, kdy by „nejvyšší orgán měl mít jistě možnost určité kompetenční otázky modifikovat či delegovat“<sup>103</sup>.

---

teorie je však modifikována dle důvodové zprávy k občanskému zákoníku tzv. teorií podstatných náležitostí, která spočívá v druhé části první věty § 20 OZ („...organizovaný útvar, ... jehož právní osobnost zákon uzná.“) a která zdánlivě vychází z teorie reality, v tomto případě však k uznání právní osobnosti dochází zákonem, nikoli jako dle teorie reality judikaturou. Obdobně: HURDÍK, Jan. § 20 [Právnická osoba]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 153. J. Hurdík též uvádí, že například odmítnutí svéprávnosti právnické osoby je jedním z projevů odmítnutí původní teorie fikce. Viz HURDÍK, Jan. Kogentnost a dispozitivnost ustanovení nového občanského zákoníku o právnických osobách. Ke vzájemné použitelnosti ustanovení o nadacích a nadačních fondech. Právní rozhledy. 2014, č. 7, s. 229-233.

<sup>96</sup> HURDÍK, Jan. § 20 [Právnická osoba]. In: LAVICKÝ, Petr a kol., Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 153.

<sup>97</sup> Například MELZER, Filip. Op. cit. sub 67; HURDÍK, Jan. Kogentnost a dispozitivnost ustanovení nového občanského zákoníku o právnických osobách. Ke vzájemné použitelnosti ustanovení o nadacích a nadačních fondech. Právní rozhledy. 2014, č. 7, s. 229-233. či EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. sub 1.

<sup>98</sup> HURDÍK, Jan. Op. cit. sub 96.

<sup>99</sup> ELIÁŠ, Karel. Op. cit. sub 82.

<sup>100</sup> Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. Cpjn 204/2015, k některým otázkám zápisu obchodních korporací do obchodního rejstříku.

<sup>101</sup> ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 333; MELZER, Filip. Op. cit. sub 79, s. 63.

<sup>102</sup> Podobně i MELZER, Filip. Op. cit. sub 79, s. 49.

<sup>103</sup> HAVEL, Bohumil. Op. cit. sub 57.

Svoboda ustavování má pro svět obchodních korporací primární význam. „*Diskuze je v detailu vedena pouze o jejich limitech*“.<sup>104</sup> Dále K. Eliáš uvádí, že vnitřní řád právnické osoby nepatří do práva upravujícího její postavení a nepovažuje tedy jeho úpravu za kogentní bez dalšího. Nevylučuje však, aby některá ustanovení upravující vnitřní poměry byla kogentní z jiných důvodů plynoucích z generální klauzule § 1 odst. 2 OZ, nikoli však pouze s odkazem na status právnické osoby.<sup>105</sup>

Podle R. Pelikána má pouze zákonodárce určit, jaké formy právnických osob budou existovat, tedy i jejich podstatné znaky, to je dle jeho názoru věcí veřejného pořádku. Zakladatelé by neměli být podle R. Pelikána oprávněni „*modifikovat základní organizační strukturu*“ jednotlivých forem obchodních korporací, aby to nevedlo ke vzniku zákonem nepředvídaných forem právnických osob a tedy i narušení veřejného pořádku.<sup>106</sup> Souhlasím, že je nezbytné zachovat základní obligatorní orgány pro určité vyvažování jejich kompetencí, ale od roku 2012, kdy článek R. Pelikán napsal, praxe ukázala, že vyžaduje větší variabilitu orgánů obchodních korporací vedle těch zákonem obligatorně ustavovaných, a rovněž variabilitu jejich působnosti. Přesněji řečeno nepřipustná bude jen taková modifikace základní organizační struktury, která popírá samotnou podstatu obchodní korporace, jak uvádí K. Eichlerová a později i K. Ronovská s B. Havlem.<sup>107</sup> Což dle mého určení, že jednatel bude volen a odvoláván jinak než valnou hromadou, nepopírá. Přenesením působnosti k volbě a odvolání jednatele společenskou smlouvou nebude dotčen její smíšený, respektive převažující kapitálový, charakter, který spočívá zejména v omezeném ručení společníků za dluhy společnosti<sup>108</sup> a v možnosti profesionálního řízení, nedojde tedy k narušení povahy společnosti s ručením omezeným. Nedojde tím ani k nedovolenému omezení práva společníků podílet se na řízení korporace. Půjde výlučně o vůli společníků, zda společenskou smlouvou delegují působnost valné hromady v této oblasti na jiný

---

<sup>104</sup> RONOVSÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Kogentnost úpravy právnických osob a její omezení autonomií vůle, nebo vice versa?. *Obchodněprávní revue*. 2016, č. 2, s. 33-39.

<sup>105</sup> ELIÁŠ, Karel. Op. cit. sub 82; HAVEL, Bohumil. Op. cit. sub 57.

<sup>106</sup> PELIKÁN, Robert. Op.cit. sub 4.

<sup>107</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. sub 1; RONOVSÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Op. cit. sub 104.

<sup>108</sup> Viz ustanovení § 132 odst. 1 ZOK.

orgán. Vzhledem k tomu, že kontrola vnitřních poměrů společnosti nadále zůstane v rukou valné hromady, nedojde k popření jejího postavení jakožto nejvyššího orgánu.

J. Hurdík uvažuje rovněž nad možností rozšíření kogentního rámce individuálního statusu právnické osoby „*dispozitivní aktivitou*“<sup>109</sup>. Této myšlence nasvědčují též tendence rozlišovat užší a širší okruh statusu obchodní korporace, přičemž ovšem nelze s určitostí vytyčit jejich hranice. Tradiční širší pojetí statusové otázky zahrnuje úpravu správy obchodních korporací<sup>110</sup>, tedy veškeré otázky související s charakteristikou právnické osoby, zejména s určením orgánů a jejich působnosti. V nejnovějším komentáři k občanskému zákoníku J. Petrov rovněž vyslovil tezi, že je nezbytné odlišovat tzv. tvrdé jádro úpravy právnických osob, kam zařadil zejména ustavení a vznik, základní organizační strukturu právnické osoby a její vystupování navenek, od kterého se zřejmě nelze zakladatelským právním jednáním odchýlit, a ostatní záležitosti, jejichž úpravu je třeba zkoumat z hlediska jejich donucující povahy individuálně.<sup>111</sup> B. Havel je též zastáncem spíše užšího pojetí a za statusové otázky obchodních společností považuje pouze základní charakteristiky, které jsou statusem též osob fyzických, a „*minimální pravidla vnitřní organizace a zpravidla také základní působnost orgánů*“, zároveň ale upozorňuje na nemožnost obecného vymezení tohoto pojmu.<sup>112</sup> K. Eichlerová do užšího pojetí řadí pouze základní znaky charakterizující určitou formu obchodní korporace.<sup>113</sup> K. Ronovská a B. Havel formulují pro rozlišení povahy právních norem vlastní *matici kogentnosti*, z níž lze pro posouzení úpravy týkající se působnosti nejvyššího orgánu použít pravidlo o nutnosti držet se samotné právní podstaty obchodní korporace, kam mimo jiné zařazují „*stěžejní minimální kompetenční struktury jejich povinných orgánů*“

---

<sup>109</sup> HURDÍK, Jan. Kogentnost a dispozitivnost ustanovení nového občanského zákoníku o právnických osobách. Ke vzájemné použitelnosti ustanovení o nadacích a nadačních fondech. Právní rozhledy. 2014, č. 7, s. 229-233.

<sup>110</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 1 [Okruh obchodních korporací]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 1.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 4.

<sup>111</sup> PETROV, Jan. Op. cit. sub 55, s. 9; ČERNÁ, Stanislava. Op. cit. sub 1; EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. sub 1; HURYCHOVÁ, Klára. Op. cit. sub 1.

<sup>112</sup> HAVEL, Bohumil. Op. cit. sub 57.

<sup>113</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. sub 1.

při zachování určité *dělby moci* mezi orgány korporace. Vedle toho vyzdvihují nutnost ctít smysl a účel posuzovaného ustanovení.<sup>114</sup>

Přikláním se k užšímu vymezení statusu právnické osoby, respektive obchodní korporace, a to zejména s ohledem na numerus clausus právních forem obchodních korporací. Příliš široké pojetí otázky statusu obchodní společnosti by radikálně zúžilo rámec autonomie vůle společníků pro úpravu režimu konkrétní společnosti ve společenské smlouvě, obzvláště u formy společnosti s ručením omezeným, na kterou se tato práce zaměřuje, jejíž úprava se obecně vyznačuje nižší mírou kogentnosti než úprava akciové společnosti.<sup>115</sup> Na druhou stranu je zřejmé, že každá právnická osoba vytváří svojí organizační strukturu, přičemž její obligatorně zřizované orgány musí být vybaveny určitou působností, aby nedošlo k popření účelu a smyslu jejich existence.

V případě širšího pojetí statusu právnické osoby jde o přístup, který nutnost respektovat základní charakteristické znaky obchodních korporací staví před zásadu autonomie vůle společníků a umožňuje pouze takové odchýlení od úpravy působnosti obligatorně zřizovaných orgánů korporace, které zákon dovoluje výslovně. Připouštím však, že toto širší pojetí statusu obchodní korporace je v doktríně většinové.<sup>116</sup> Při upřednostnění širšího pojetí statusu obchodní korporace, by byla kogentní veškerá úprava týkající se jejích orgánů kromě ustanovení, kde odchýlení se ujednáním v zakladatelském právním jednání zákon připouští.

Dle mého názoru je nesporné, že do rámce užšího statusu obchodní korporace spadají, vedle základních znaků osoby, především otázky týkající se existence a působnosti statutárního orgánu, a to zejména v oblasti zastupování obchodní společnosti navenek s ohledem na ochranu práv třetích osob. Právě ty se členy statutárního orgánu přicházejí do kontaktu a měla by jim být poskytnuta určitá míra

---

<sup>114</sup> RONOVSÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Op. cit. sub 104.

<sup>115</sup> ČERNÁ, Stanislava. In: Op. cit. sub 16, s. 98, 100.

<sup>116</sup> Například DVOŘÁK, Tomáš. Op. cit. sub 21, s. 6; ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 190 [Působnost valné hromady]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 404; POKORNÁ, Jarmila. Op. cit. sub 33, s. 253; BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 823; Kříž In: ŠVARC, Zbyněk. Základy obchodního práva po rekonstrukci soukromého práva. 4., upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 184.

právní jistoty a možnost legitimního očekávání o kompetenci členů statutárního orgánu. Nejvyšší soud (sice v roce 2013 v souvislosti s občanským sdružením) zařadil úpravu statutárního orgánu či osoby oprávněné právně jednat za právnickou osobu a určení způsobu tohoto jednání mezi statusové otázky vedle existence samotné právnické osoby.<sup>117</sup> Způsob, jakým členové statutárního orgánu za společnost jednají, stanoví společenská smlouva, případně občanský zákoník. Tento způsob pak podle ustanovení § 25 odst. 1 písm. g) ZVR podléhá deklaratornímu zápisu do obchodního rejstříku. Určením, jak členové statutárního orgánu právnickou osobu zastupují, nedochází k vnitřnímu omezení jednatele oprávnění orgánu, která by podle § 47 ZOK nebyla vůči třetím osobám účinná, přestože byla zveřejněna.<sup>118</sup> Zakladatelské právní jednání může modifikovat způsob jednání za společnost poměrně široce, a to například zakotvením hojně užívaného pravidla čtyř očí, stanovením povinnosti zastupování vždy předsedou kolektivního orgánu a jeho členem, určením způsobu zastupování pro stanovenou hodnotu právního jednání či možnost jmenovitě určit, v jakých případech jedná konkrétní člen statutárního orgánu.<sup>119</sup> Je rovněž možné stanovit, že někteří členové statutárního orgánu, ať již kolektivního, či někteří jednatele tvořící kolektivní statutární orgán, nebudou společnost zastupovat navenek vůbec.<sup>120</sup> Určení způsobu zastupování společnosti navenek nemá ovšem žádný vliv na vnitřní působnost členů statutárního orgánu, to znamená na jejich rozhodování o obchodním vedení, které je zpravidla většinové, avšak je možné jej rovněž společenskou smlouvou upravit.<sup>121</sup> Společenská smlouva by se neměla odchýlit od zákonných ustanovení, která se týkají vztahů společnosti se třetími osobami. Není přípustná představa, aby třetí osoba před vstupem do právního vztahu se společností byla nucena prostudovat společenskou smlouvu, aby zjistila případné pro ní určující odchylky od zákonné úpravy. S tímto je spojené též pravidlo v ustanovení § 47 ZOK. V této souvislosti

---

<sup>117</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013, sp. zn. 23 Cdo 251/2012.

<sup>118</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2002, sp. zn. 29 Odo 198/2002.

<sup>119</sup> ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 25-27.

<sup>120</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 29 Cdo 880/2015.

<sup>121</sup> Viz ustanovení § 195 odst. 1 ZOK, § 194 odst. 2 ZOK a § 440 ZOK.

lze podle R. Pelikána za kogentní označit i ustanovení týkající se odpovědnosti společníků za závazky obchodní korporace a úpravu týkající jejího majetku.<sup>122</sup>

V každém případě je nezbytné zohlednit odlišnosti jednotlivých zákonem předvídaných forem právnických osob. Je třeba si uvědomit, že s ohledem na ochranu třetích osob se výrazně jinou mírou rigidity vyznačuje zákonná úprava veřejné obchodní společnosti oproti zákonné regulaci akciové společnosti, jejíž akcie jsou obchodovány na regulovaném trhu. Musí být splněno určité legitimní očekávání ohledně vnitřní struktury a práv a povinností členů korporace.

Lze shrnout, že doktrína se shoduje v tom, že mezi statusové otázky, respektive do práva týkajícího se postavení osob, patří úprava vzniku a zániku právní osobnosti právnické osoby, základní znaky, které od sebe odlišují jednotlivé formy právnických osob, a úprava týkající se třetích osob. O záležitostech přesahujících rámec užšího statusu právnické osoby, jak zde byl nastíněn, budou probíhat diskuse i nadále. S ohledem na rozebíranou problematiku je relevantní zejména odpověď na otázku, kde jsou hranice minimální působnosti obligatorně zřizovaných orgánů obchodní korporace, která jistě patří pod statusové záležitosti a její úprava je tedy kogentní. Je tedy možné společenskou smlouvou zúžit působnost valné hromady a přenést ji na jiný orgán, případně stanovit i další způsoby volby a odvolání jednatele, či je nutné působnost valné hromady v této oblasti považovat za výlučnou?

---

<sup>122</sup> PELIKÁN, Robert. Op.cit. sub 4.

## 2. Volba a odvolání jednatele

### 2.1. Je ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) zákona o obchodních korporacích kogentní nebo dispozitivní?

Pro učinění závěru o kogentnosti či dispozitivnosti ustanovení zákona o obchodních korporacích, které primárně volbu a odvolání jednatele svěřuje do působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným, je nutné, vzhledem k tomu, že tento zákon zvláštní pravidlo k rozlišení povahy právních norem neobsahuje, vycházet z generální klauzule § 1 odst. 2 OZ.<sup>123</sup> S jistotou lze říci, že úprava § 190 odst. 2 písm. c) ZOK neobsahuje výslovný zákaz odchýlení se podle § 1 odst. 2 OZ před středníkem. To znamená, že uvedené ustanovení z tohoto důvodu kogentní nebude. Je nezbytné tedy konfrontovat uvedené ustanovení s limity autonomie vůle uvedenými v generální klauzuli za středníkem a prodiskutovat rovněž, co je účelem a smyslem normy, za pomoci teleologického výkladu. Je na místě otázka, proč zákonodárce neuvedl možnost odchýlení se výslovně, jako to udělal například u § 190 odst. 2 písm. e) ZOK? F. Melzer uvádí, že při legislativních pracích na občanském zákoníku byl kladen důraz na to, aby formulace „*neujednali si strany jinak*“ byla užívána ve znění tohoto právního předpisu minimálně, a to pouze v případech, kdy se jedná o záležitosti tradičně považované spíše za kogentní.<sup>124</sup> Touto tezí možná lze, byť poněkud těžkopádně, argumentovat též v případech zákona o obchodních korporacích.

Přestože je ustanovení § 190 ZOK, vyjma pravidel, u kterých zákonodárce výslovně uvedl možnost odchylky, tradičně považováno za kogentní, v praxi se však čím dál tím častěji objevují případy, ve kterých by bylo žádoucí, aby bylo možné ujednáním ve společenské smlouvě určit, že jednatelé mohou být voleni i jinými způsoby než valnou hromadou společnosti s ručením omezeným. Podle K. Eichlerové se jedná například o společnosti s velkým počtem společníků, kdy může být zbytečně složité a nákladné svolávat valnou hromadu v případě potřeby volby či odvolání

---

<sup>123</sup> Ustanovení § 9 odst. 2 OZ zakotvuje subsidiaritu občanského zákoníku.

<sup>124</sup> MELZER, Filip. Op. cit. sub 79, s. 54.

jednatele.<sup>125</sup> S tímto na jednu stranu souhlasím, zejména s ohledem na to, že valná hromada se schází minimálně obvykle jednou za rok. Jsem si však vědoma, že v této souvislosti lze namítnout zákonnou možnost rozhodování mimo valnou hromadu (*per rollam*)<sup>126</sup> či hlasování s využitím technických prostředků,<sup>127</sup> které svolávání a průběh valné hromady usnadňují.

Účelem kogentních zákonných pravidel je omezení autonomie vůle z důvodu ochrany jiných zákonem chráněných zájmů a účelem dispozitivních ustanovení pak šetření nákladů spojených s možností nevytváření či pouze dílčího vytváření vlastní úpravy poměrů korporace v zakladatelském právním jednání.<sup>128</sup> Ujednání společenské smlouvy, které upírá valné hromadě působnost k volbě a odvolání jednatele a svěřuje ji jinému orgánu společnosti s ručením omezeným, typicky dozorčí radě, či konstruuje jiný způsob ustavení jednatele do funkce, nebude v rozporu s dobrými mravy ani veřejným pořádkem. Jak upozorňuje K. Eichlerová, energetický zákon výslovně svěřuje působnost k volbě a odvolání jednatele dozorčí radě, kterou nezávislý provozovatel přenosové soustavy ve formě společnosti s ručením omezeným zřizuje obligatorně.<sup>129</sup> Argumentem pro dispozitivnost je také úprava akciové společnosti v zákoně o obchodních korporacích, kde zákonodárce stanoví možnost svěřit působnost k volbě a odvolání členů představenstva dozorčí radě stanovami.<sup>130</sup> Uvědomuji si, že se tento argument týká pouze dozorčí rady, nikoli případné možnosti přenesení na jiné orgány. Dále by ve prospěch dispozitivnosti mohl svědčit fakt, že rozsah působnosti valné hromady akciové společnosti je omezen více než společnosti s ručením omezeným, která je oprávněna si atrahovat rozhodování i dalších případů, které náleží do působnosti jiného orgánu.<sup>131</sup> Proto zákonodárce prostor pro odchýlení musel u akciové společnosti

---

<sup>125</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. sub 1.

<sup>126</sup> Viz ustanovení § 175 a násl. ZOK.

<sup>127</sup> Viz ustanovení § 167 ZOK.

<sup>128</sup> Ibid.

<sup>129</sup> Viz ustanovení § 58b odst. 3 písm. a), § 58c odst. 1 a 3 energetického zákona; EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. sub 1, Ibid.

<sup>130</sup> Viz ustanovení § 421 odst. 2 písm. e) ZOK. Tento argument zmiňuje rovněž EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. sub 1.

<sup>131</sup> Viz ustanovení § 421 odst. 3 a § 190 odst. 3 ZOK.

vyjádřit výslovně a naproti tomu u společnosti s ručením omezeným tuto možnost nechal z úpravy vyplynout pouze implicitně. Může hrát roli i skutečnost, že v akciové společnosti je dozorčí rada zřizována obligatorně a při obvykle větším množství akcionářů se jeví možnost přenést tuto působnost na dozorčí radu jako méně početný orgán odborníků, kteří mají s ohledem na jejich kontrolní kompetenci přehled o činnosti statutárního orgánu a znají potřeby společnosti, jako vhodné řešení častěji než u formy společnosti s ručením omezeným. Zákonodárce rovněž zvláště detailněji neupravuje pravidla volby jednatele (v části o jednatele § 194 a násl. ZOK) mimo ustanovení o působnosti valné hromady, jak tomu naopak činí v pododdílu věnovanému představenstvu (§ 438 ZOK).

Naopak argumentem pro kogentnost diskutovaného ustanovení kromě toho, že dle některých názorů působnost obligatorně zřizovaných orgánů obchodní korporace spadá obecně mezi statusové záležitosti, je fakt, že přenesením působnosti z valné hromady na jiný orgán by společníci omezili nejen svoje právo dovolávat se neplatnosti usnesení valné hromady.<sup>132</sup> A to vzhledem k tomu, že možnost přezkoumání usnesení jiného orgánu obchodní korporace soudem zákon neupravuje.<sup>133</sup> Tomuto aspektu se podrobněji věnuji v kapitole 3.1. této práce. Ustanovení § 190 odst. 2 ZOK neobsahuje taxativní výčet rozhodnutí spadajících do působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným<sup>134</sup>, z hlediska systematického výkladu by bylo možné argumentovat, že úprava působnosti uvedené v tomto neuzavřeném výčtu bude spíše kogentní než úprava případů, které do působnosti valné hromady svěřil zákon ve svých jiných ustanoveních, jako například schvalování smlouvy o výkonu funkce podle § 59 odst. 2 ZOK.<sup>135</sup>

K. Hurychová zastává názor, že nelze jednoznačně uzavřít o kogentní povaze určité právní normy, kde zákon výslovně dispozitivní úpravu nezakazuje, pouze z důvodu, že upravuje působnost orgánu korporace.<sup>136</sup> Tuto tezi vyslovila dokonce

---

<sup>132</sup> Viz ustanovení § 191 ZOK.

<sup>133</sup> K tomu též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004.

<sup>134</sup> Viz ustanovení § 190 odst. 2 písm. o) ZOK.

<sup>135</sup> HURYCHOVÁ, Klára. Op. cit. sub 1.

<sup>136</sup> Ibid.

v souvislosti s působností valné hromady akciové společnosti (ke schválení smlouvy o výkonu funkce), jejíž úprava se obecně vyznačuje vyšší mírou kogentnosti, než úprava společnosti s ručením omezeným.

Posoudím-li nadepsané ustanovení optikou teorie užšího statusu právnické osoby, jak byla nastíněna, pak, pokud by ujednání společenské smlouvy o odejmutí působnosti valné hromady k volbě a odvolání jednatele zapříčinilo popření podstaty právní formy společnosti s ručením omezeným, bylo by nutné úpravu působnosti valné hromady považovat za kogentní. K tomu ovšem dle mého názoru nedochází. Domnívám se, že při dodržení určitých limitů autonomie vůle společníků, kterým se budu věnovat dále, případné přenesení této působnosti na jiný orgán společnosti podstatu společnosti s ručením omezeným v kontextu uvedených argumentů neohroží.

Pro učinění závěru o možnosti odejmutí působnosti valné hromady k volbě a odvolání jednatele nestačí základní metody výkladu, je tedy nezbytné využít výklad teleologický. Smyslem a účelem vymezení působnosti valné hromady v oblasti volby a odvolání jednatele je upevnění pozice nejvyššího orgánu obchodní společnosti a vyjádření vůle společníků o tom, jakým osobám mají v úmyslu zastupování společnosti a její obchodní vedení svěřit. Tento účel podle mého názoru nevyklučuje, možná naopak s ohledem k nutnému respektu k autonomii vůle společníků podporuje, závěr o tom, že by mohlo být možné podle vůle společníků vyjádřené společenskou smlouvou svěřit působnost k volbě a odvolání jednatele jinému orgánu, zejména dozorčí radě, či případně stanovit jiný způsob volby jednatele. Z mého pohledu k narušení uvedeného účelu v tomto případě možného delegování působnosti v oblasti volby a odvolání jednatele nedochází.

Zákonodárce by neměl bránit praxi, aby si nastavila vnitřní poměry a organizační uspořádání podle svých potřeb, nezpochybňuje-li to samotnou povahu společnosti s ručením omezeným jako jedné ze zákonem taxativně stanovených právních forem obchodních korporací. Souhlasím tedy s již naznačeným názorem B. Havla, že s ohledem na autonomii vůle společníků by valná hromada měla mít možnost modifikovat vnitřní organizaci společnosti, a proto by mělo být možné například delegovat společenskou smlouvou působnost valné hromady k volbě a odvolání

jednatele na jiný orgán společnosti. Dle mého názoru je tedy ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK dispozitivní.

K závěru o dispozitivnosti se v nejnovějším vydání komentáře k zákonu o obchodních korporacích z tohoto roku přiklonili B. Havel a P. Kuhn, když nesouhlasí s tezí o statusové povaze veškeré působnosti orgánů společnosti s ručením omezeným, která u odborné veřejnosti doposud převládá<sup>137</sup>, a naznačují potřebu rozlišení takové „*minimální povinné*“ působnosti, která je nezbytná pro zachování funkce valné hromady a rovnováhy orgánů společnosti.<sup>138</sup> Což dle mého názoru reflektuje pojetí užšího statusu, jak je prezentován v této práci.

Považuji za nezbytné podotknout, že je třeba každé ujednání společenské smlouvy odchylovající se od zákonné úpravy podrobovat ad hoc testu kogentnosti, zda nedochází k rozporu s některým z limitů autonomie vůle.

## 2.2. Volba a odvolání jednatele obecně

Do funkce jednatele může být zvolena jakákoli fyzická nebo právnická osoba, která splňuje zákonné podmínky pro členy volených orgánů obchodních korporací.<sup>139</sup> Členství ve volených orgánech vzniká v zásadě z vůle společníků. K určení prvních jednatelů dojde již v zakladatelském právním jednání<sup>140</sup>, což je nezbytné především z důvodu, že společnost před svým konstitutivním zápisem do obchodního rejstříku neexistuje<sup>141</sup>, tudíž nemá žádné orgány ani vybudované mechanismy k jejich jinému ustavení do funkce. Jmenovité určení prvních jednatelů je přitom mimořádně důležité, protože podle ustanovení § 46 odst. 2 ZVR společně podávají návrh

---

<sup>137</sup> HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 190 [Působnost valné hromady]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. Zákon o obchodních korporacích. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 404.; DVORÁK, Tomáš. Společnost s ručením omezeným. 2. oddíl: Působnost valné hromady - základní a společné otázky. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer (dříve ASPI) [cit. 2017-11-19]. ASPI\_ID MN6275CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.; DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. Zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným převzetím vkladové povinnosti v novém hávu: aktuální výkladové otazníky. Obchodněprávní revue. 2016, č. 4, s. 97-104; a další.

<sup>138</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 190 [Působnost valné hromady]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 404.

<sup>139</sup> Viz ustanovení § 152 odst. 2 OZ a § 46 odst. 1 ZOK.

<sup>140</sup> Viz ustanovení § 123 odst. 1 OZ a § 146 odst. 2 písm. b) ZOK.

<sup>141</sup> Viz ustanovení § 126 odst. 1 OZ.

na zápis do obchodního rejstříku a až tak zapříčiňují vznik samotné společnosti s ručením omezeným. Za den vzniku funkce těchto prvních jednatelů se pak považuje den zápisu společnosti do obchodního rejstříku.<sup>142</sup> Jména prvních jednatelů je možné po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti ze společenské smlouvy vypustit<sup>143</sup>, což není považováno za změnu společenské smlouvy<sup>144</sup>.

V průběhu existence společnosti v zásadě volí a odvolává jednatele podle ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK valná hromada, respektive jej jmenuje jediný společník v působnosti valné hromady<sup>145</sup>. V případě ukončení funkce jednatele, zvolí valná hromada nového jednatele do 1 měsíce.<sup>146</sup> Bylo by možné namítat, že k tomu, aby nemusela být při uvolnění místa člena statutárního orgánu svolávána valná hromada, slouží v případech kolektivního statutárního orgánu institut kooptace či volby náhradníků.<sup>147</sup> Kooptace je ovšem pouze provizorní a značně limitované řešení, které je zákonem svěřeno samotnému statutárnímu orgánu. Kooptovaný člen je pověřen funkcí pouze do konání příštího zasedání orgánu, který je oprávněn členy volit. V případě náhradníků musí být již při volbě původních členů orgánu takoví náhradníci k dispozici a musí být stanoveno pořadí, ve kterém nastupují na uvolněná místa. P. Čech uvádí, že volbu náhradníka lze vnímat jako usnesení valné hromady s odkládací podmínkou, kterou je předčasný zánik funkce stávajícího jednatele.<sup>148</sup> Obě možnosti, jak kooptace, tak náhradnictví, musí být společenskou smlouvou předvídaný.

Funkce jednatele vzniká i zaniká dnem, přesněji okamžikem rozhodnutí valné hromady, pokud není v rozhodnutí určen den jiný, nikoli dnem, kdy se o volbě

---

<sup>142</sup> ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 124.

<sup>143</sup> Viz ustanovení § 146 odst. 3 ZOK.

<sup>144</sup> Tuto tezi zastává B. Havel. P. Šuk je naopak toho názoru, že k vypuštění údajů podle § 146 odst. 2 ZOK není změna společenské smlouvy nezbytná pouze při stanovení rozvazovací podmínky. K tomu ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 146 [Náležitosti společenské smlouvy]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 318.

<sup>145</sup> POKORNÁ, Jarmila. Op. cit. sub 33, s. 242.

<sup>146</sup> Viz ustanovení § 198 ZOK.

<sup>147</sup> Viz ustanovení § 194 odst. 2 ZOK a § 444 odst. 1, 2 ZOK.

<sup>148</sup> Usnesení valné hromady je právním jednáním, jak plyne z ustanovení § 45 odst. 3 ZOK. K tomu ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 128.

či odvolání jednatel dozví.<sup>149</sup> Tento den se také zapisuje do obchodního rejstříku<sup>150</sup>. Nepsanou podmínkou pro zvolení určité osoby jednatelem je logicky její souhlas, není možné někoho ustavit do funkce jednatele proti jeho vůli.<sup>151</sup> O tom svědčí i ustanovení § 12 ZVR, které stanovuje podmínku, že s návrhem na zápis je nutné doložit i souhlas osob, které mají být do obchodního rejstříku zapsány, a pokud již takový souhlas neplyne z veřejné listiny přikládané k návrhu, musí být opatřen úředně ověřeným podpisem. Například v Německu vzniká funkce jednatele až jejím přijetím.<sup>152</sup> Vzhledem k tomu, že zákon o obchodních korporacích neupravuje délku funkčního období jednatele ani subsidiárně, jak tomu činí u představenstva akciové společnosti<sup>153</sup>, je dovozováno, že jednatel je volen, neurčí-li jinak společenská smlouva, na dobu neurčitou.<sup>154</sup>

Jednatel je povinen účastnit se jednání valné hromady<sup>155</sup>, kde by se dozvěděl o svém případném odvolání. Nesplnění této povinnosti je považováno za porušení péče řádného hospodáře.<sup>156</sup> Nepřítomnost jednatele na jednání valné hromady by ale mohla být důvodem k vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady pouze tehdy, způsobila-li by nemožnost podání vysvětlení jednatele o záležitosti významné pro rozhodnutí.<sup>157</sup> Jak již bylo uvedeno, funkce jednatele zaniká konstitutivním rozhodnutím valné hromady. Nicméně pokud by se jednatel o svém odvolání z funkce před zapsáním údaje do obchodního rejstříku nedozvěděl a byl by v dobré

---

<sup>149</sup> Viz ustanovení § 45 odst. 4 ZOK a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2363/2010.

<sup>150</sup> Viz ustanovení § 25 odst. 1 písm. g) ZVR.

<sup>151</sup> ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 126. Srovnatelně pro členy představenstva též ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 438 [Volba členů představenstva]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 781.

<sup>152</sup> MÜLLER, Welf., Burkhard. HENSE a Björn. AHRENKIEL. Beck'sches Handbuch der GmbH: Gesellschaftsrecht, Steuerrecht. 3., vollständig überarbeitete und erw. Aufl. München: Beck, 2002. s. 221.

<sup>153</sup> Viz ustanovení § 439 odst. 3 ZOK.

<sup>154</sup> ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 132.

<sup>155</sup> Viz ustanovení § 184 odst. 4 ZOK a usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3009/2007.

<sup>156</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 184 [Pozvánka na valnou hromadu a lhůta pro její svolání]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 390.

<sup>157</sup> Ibid. A usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3009/2007.

víře jak on, tak osoba, se kterou jednal, bude takové právní jednání společnost zavazovat a nelze takové chování jednatelem přičítat k tíži.<sup>158</sup>

Ustanovení § 59 ZOK stanoví, že pro vymezení práv a povinností mezi jednatelem a obchodní společností může být uzavřena smlouva o výkonu funkce. Ta se v kapitálových společnostech sjednává písemně a schvaluje ji valná hromada.<sup>159</sup> Obecně lze říci, že kdo volí člena statutárního orgánu, schvaluje též jeho smlouvu o výkonu funkce. V kontextu s úvahami této práce o možnosti autonomního stanovení dalšího způsobu vzniku funkce jednatele není bez zajímavosti, že K. Hurychová dospěla v souvislosti se schvalováním odměn členů řídicích orgánů akciové společnosti k závěru, že je možné ve stanovách ujednat, že schvalování smlouvy o výkonu funkce patří do působnosti orgánu odlišného od toho, který je oprávněn členy orgánů volit.<sup>160</sup> Ve smlouvě o výkonu funkce lze sjednat práva a povinnosti odlišně od zákonné úpravy a rovněž nad rámec společenské smlouvy, v obou případech při zachování kogentních pravidel. Podobný charakter má extrastatutární dohoda uzavřená mezi jednatelem a společností.<sup>161</sup> Klíčový rozdíl mezi těmito smlouvami je v tom, koho zavazují. Společenská smlouva, jakožto zakladatelské právní jednání, se vztahuje na všechny současné i budoucí členy orgánů korporace. Naproti tomu extrastatutární dohoda, která je obligační povahy, zavazuje pouze *inter partes* konkrétní osoby, kteří jsou její smluvní stranou.<sup>162</sup> Na pomezí těchto dvou právních jednání figuruje smlouva o výkonu funkce, kterou může uzavřít společnost s členem orgánu a kterou však povinně schvaluje nejvyšší orgán společnosti<sup>163</sup>, resp. orgán, který člena orgánu zvolil.

---

<sup>158</sup> HURYCHOVÁ, Klára. Op. cit. sub 51, s. 218. A ustanovení § 8 ZVR a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2363/2010.

<sup>159</sup> Analogicky podle ustanovení § 438 odst. 2 ZOK by bylo nejspíš možné dovodit, že pokud by společenská smlouva určila, že jednatele volí dozorčí rada, schvalovala by též jeho smlouvu o výkonu funkce. Viz PATĚK, Daniel. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 152-153.

<sup>160</sup> HURYCHOVÁ, Klára. Op. cit. sub 1.

<sup>161</sup> ČERNÁ, Stanislava. Sbíрка příkladů z obchodního práva. 4., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 154.

<sup>162</sup> Ibid.; Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2007, sp. zn. 29 Cdo 1053/2007.

<sup>163</sup> Viz ustanovení § 59 odst. 2 ZOK.

### 2.3. Způsobilost k výkonu funkce jednatele

Na členy volených orgánů jsou na rozdíl od společníků jakožto členů nejvyššího orgánu kapitálových korporací<sup>164</sup> zákonem kladeny určité minimální požadavky. Zákon o obchodních korporacích nestanoví, že člen statutárního orgánu společnosti s ručením omezeným by musel být obligatorně společník, lze tedy do funkce jednatele zvolit jakoukoli osobu splňující zákonné předpoklady, a to i osobu právnickou. Splnění uvedených kritérií je pak nezbytné vyžadovat i po zástupci této právnické osoby.<sup>165</sup> Existence kvalitativních podmínek, které musí uchazeči o funkci člena voleného orgánu obchodní společnosti splnit, je žádoucí zejména s ohledem na ochranu jak samotné společnosti, tak jejích zaměstnanců, věřitelů a dalších třetích osob, kterých se může působnost voleného orgánu dotknout. Základním zákonným požadavkem pro výkon funkce člena voleného orgánu, tedy v souvislosti s tématem této diplomové práce pro výkon funkce člena statutárního orgánu, je plná svéprávnost osoby, která se má členem voleného orgánu stát.<sup>166</sup> Zákon však připouští z tohoto pravidla výjimku pro členy volených kolektivních orgánů právnických osob, jejichž hlavní činnost se týká nezletilých nebo osob s omezenou svéprávností a jejichž hlavním účelem není podnikání.<sup>167</sup> Kandidát na funkci člena voleného orgánu musí být též bezúhonný ve smyslu zákona o živnostenském podnikání, tedy nesměl být pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin spáchaný v souvislosti s podnikáním (nehledí-li se na něj, jakoby nebyl odsouzen)<sup>168</sup>, a nesměla u něj nastat překážka provozování živnosti<sup>169</sup>.<sup>170</sup> Funkci člena statutárního orgánu jakékoli obchodní korporace nesmí po určitou dobu vykonávat rovněž osoba, která byla

---

<sup>164</sup> Společníci veřejné obchodní společnosti a komplementáři, kteří jsou v osobních společnostech statutárními orgány, musí splňovat podmínky pro podnikatele a členové evropského hospodářského zájmového sdružení musí podnikateli přímo být. Viz PATĚK, Daniel. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 163.

<sup>165</sup> Viz ustanovení § 152 odst. 2 *in fine* OZ.

<sup>166</sup> Viz ustanovení § 152 odst. 2 OZ.

<sup>167</sup> Viz ustanovení § 152 odst. 3 OZ.

<sup>168</sup> Viz ustanovení § 6 odst. 2 zákona o živnostenském podnikání.

<sup>169</sup> Viz ustanovení § 8 zákona o živnostenském podnikání.

<sup>170</sup> Viz ustanovení § 46 odst. 1 ZOK.

soudem vyloučena z výkonu funkce člena statutárního orgánu obchodní korporace, která se dostala do úpadku.<sup>171</sup>

Výše uvedené podmínky musí jednatele a členové volených orgánů obecně splňovat po celou dobu trvání jejich funkčního období. Pozbytí některého ze zákonných požadavků uvedených v ustanoveních § 152 odst. 2 OZ a § 46 odst. 1 ZOK má za důsledek zánik jejich funkce, a to přímo ze zákona okamžikem, kdy zákonný požadavek pozbyli. Jednatel či člen jiného voleného orgánu, kterému funkce z důvodu ztráty zákonné způsobilosti zanikla, je povinen tuto skutečnost oznámit právnické osobě bez zbytečného odkladu.<sup>172</sup> Ten, kdo se má stát členem voleného orgánu, musí splnit informační povinnost, zda ohledně jeho majetku nebo majetku společnosti, ve které působí nebo v posledních třech letech působil jako člen statutárního orgánu, bylo vedeno insolvenční řízení nebo řízení o vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce.<sup>173</sup> Tyto dvě povinnosti však nejsou podmínkou pro výkon funkce, ale jejich nesplnění zapříčiní případnou povinnost k náhradě škody. V případě, že by byla do funkce povolána osoba, která by byla již v té době k tomu podle zákona nezpůsobilá, hledí se na toto povolání do funkce, jakoby se nestalo.<sup>174</sup>

Výše uvedené zákonné podmínky pro výkon funkce člena voleného orgánu obchodní korporace jsou pouze povinným minimem. Lze je rozšířit ujednáním dalších podmínek ve společenské smlouvě, přičemž však pozbytí či neexistence těchto dalších podmínek při povolání do funkce nebude mít přímo důsledky předvídané ustanovením § 155 odst. 1 OZ. Ustavení nezpůsobilé osoby do funkce bude v takovém případě stiženo pouze relativní neplatností, kdy se oprávněné osoby budou muset domáhat prohlášení neplatnosti ustavení do funkce soudem a do té doby bude na něj pohlíženo jako na platné.<sup>175</sup> Podle komentáře T. Dvořáka nezpůsobilost člena voleného orgánu pramení z nenaplnění podmínek stanovených

---

<sup>171</sup> Viz ustanovení § 63 a násl. ZOK.

<sup>172</sup> Viz ustanovení § 155 odst. 1 *in fine* OZ.

<sup>173</sup> Viz ustanovení § 46 odst. 2 ZOK.

<sup>174</sup> Viz ustanovení § 155 odst. 1 OZ.

<sup>175</sup> ČERNÁ, Stanislava a kol. Op. cit. sub 16, s. 164.

zakladatelským právním jednáním, a to již při povolání do funkce či z jejich následné ztráty, nemá (až na výjimky) vliv na trvání funkce člena voleného orgánu.<sup>176</sup>

## 2.4. Volba a odvolání jednatele valnou hromadou

Volba jednatele valnou hromadou je nejčastějším způsobem vzniku funkce jednatele. Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti s ručením omezeným<sup>177</sup> a členství v ní je podmíněno účastí na obchodní korporaci, je tedy tvořena všemi společníky. V případě, že má společnost pouze jediného společníka, vykonává působnost valné hromady on.<sup>178</sup> Valné hromadě náleží rozhodování o nejzásadnějších otázkách obchodní společnosti včetně toho, kdo bude jejím řídicím orgánem. Ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK vymezuje neuzavřený výčet záležitostí spadajících do působnosti valné hromady, včetně působnosti k volbě a odvolání jednatele.

Zasedání valné hromady se koná alespoň jednou ročně, respektive jednou za účetní období, pokud společenská smlouva určí, zasedá valná hromada častěji.<sup>179</sup> Z tohoto pohledu rozlišujeme valnou hromadu řádnou a mimořádnou, která je svolávána mimo tyto předem stanovené intervaly. Tato velmi nízká (a v praxi častá) zákonem stanovená frekvence zasedání valné hromady je jedním z důvodů, proč by bylo účelné připustit možnost autonomně stanovit i jiné varianty ustavení jednatele do funkce. Ze závažných důvodů<sup>180</sup> či na žádost kvalifikovaného společníka<sup>181</sup> sice kterýkoli z jednatelů svolá mimořádnou valnou hromadu, je však vždy nezbytné dodržet zvláštní zákonnou proceduru, což může být v některých případech, kdy se valná hromada koná pouze za účelem volby či odvolání jednatele zbytečně

---

<sup>176</sup> DVOŘÁK, Tomáš. § 155 (Právní následky zákonné nezpůsobilosti osoby k výkonu funkce). In: ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA aj. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654) [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-11-21]. ASPI\_ID KO89\_a2012CZ. Dostupné v Systému ASPI.

<sup>177</sup> Viz ustanovení § 44 odst. 1 ZOK.

<sup>178</sup> Viz ustanovení § 12 odst. 1 ZOK.

<sup>179</sup> Viz ustanovení § 181 odst. 1 ZOK.

<sup>180</sup> Viz ustanovení § 182 ZOK.

<sup>181</sup> Kvalifikovaný společník je takový společník, „jehož vklady dosahují alespoň 10 % základního kapitálu nebo 10% podíl na hlasovacích právech“. Viz ustanovení § 187 ZOK.

komplikované<sup>182</sup>. Jednatel doručí pozvánku na valnou hromadu všem společníkům nejpozději 15 dní před jejím konáním, přičemž návrh usnesení valné hromady je součástí pozvánky.<sup>183</sup> Projednat záležitosti, které nebyly uvedeny v pozvánce, je možné pouze se souhlasem všech společníků, kteří musí být zároveň na valné hromadě přítomni.<sup>184</sup> Valná hromada je kolektivní orgán usnášeníschopný za přítomnosti společníků, kteří mají alespoň polovinu všech hlasů, přičemž zákon připouští modifikaci tohoto kvóra společenskou smlouvou.<sup>185</sup> Volba a odvolání jednatele nepatří mezi rozhodnutí, kterými se mění společenská smlouva<sup>186</sup>, to znamená, že k přijetí těchto usnesení postačí prostá většina přítomných společníků.<sup>187</sup> Zákon připouští možnost rozhodování mimo valnou hromadu (*per rollam*), kdy je společníkům rozeslán návrh rozhodnutí, ke kterému se mají ve stanovené lhůtě vyjádřit.<sup>188</sup> Druhou alternativou, kterou zákon poskytuje k usnadnění rozhodování valné hromady, je možnost společenskou smlouvou připustit hlasování s využitím technických prostředků, nejčastěji formou videokonference či korespondenčního hlasování.<sup>189</sup> V případě potřeby se také může společník zúčastnit valné hromady v zastoupení na základě písemné plné moci.<sup>190</sup> Pokud by se rozhodovalo o odvolání jednatele pro porušení povinností při výkonu funkce, nevykonává společník, který je tímto jednatelem, své hlasovací právo.<sup>191</sup> Jedná se o tzv. sistaci hlasovacího práva, která podle judikatury nedopadá

---

<sup>182</sup> Například viz ustanovení § 184 odst. 1, 3 ZOK.

<sup>183</sup> Viz ustanovení § 184 ZOK.

<sup>184</sup> Viz ustanovení § 185 ZOK.

<sup>185</sup> Viz ustanovení § 169 ZOK.

<sup>186</sup> HURYCHOVÁ, Klára. Op. cit. sub 51; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. 29 Odo 269/2002; ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 361. Z toho důvodu se nepoužije ustanovení § 171 odst. 1 písm. b) ZOK.

<sup>187</sup> Nestanoví-li společenská smlouva jinou potřebnou většinu. Nepoužije se tedy ustanovení § 171 odst. 1 písm. b) ZOK, ale § 170 ZOK. Rozhodnutí není třeba osvědčovat veřejnou listinou.

<sup>188</sup> Viz ustanovení § 175 a násl. ZOK.

<sup>189</sup> Viz ustanovení § 167 odst. 2-4 ZOK.

<sup>190</sup> Viz ustanovení § 168 ZOK.

<sup>191</sup> Viz ustanovení § 173 odst. 1 písm. c) ZOK.

na společníka jednajícího se společníkem odvolávaným z funkce jednatele ve shodě.<sup>192</sup>

Zákon o obchodních korporacích umožňuje společenskou smlouvou zakotvit volbu členů orgánů tzv. kumulativním hlasováním.<sup>193</sup> Jedná se o institut zavedený po vzoru zahraničních úprav pro ochranu menšinových společníků. Tento institut je vhodné využít v případě volby více kandidátů na jedné valné hromadě, kdy se počet hlasů společníka vynásobí počtem volených míst členů orgánu a společník následně tyto hlasy může rozdělit mezi jednotlivé kandidáty. Takto zvolený člen orgánu pak může být odvolán pouze se souhlasem většiny společníků, kteří pro něj hlasovali<sup>194</sup>.

Jak bylo uvedeno výše, usnesení valné hromady je právním jednáním, jehož neplatnosti se mohou oprávněné osoby v prekluzivní lhůtě dovolávat podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti usnesení členské schůze spolku.<sup>195</sup>

Volba a odvolání jednatele valnou hromadou představuje základní zákonný model. V dalších kapitolách této práce rozvíjím úvahy, zda mohou obstát i další varianty<sup>196</sup> ustavení jednatele do funkce zakotvené z vůle společníků společenskou smlouvou.

## 2.5. Odvolání jednatele

Jednatele je možné odvolat z jakéhokoli důvodu nebo bez udání důvodu.<sup>197</sup> Funkce jednatele zaniká okamžikem rozhodnutí o jeho odvolání, nikoli až ve chvíli, kdy se jednatel o svém odvolání dozví.<sup>198</sup> Důvod odvolání by byl relevantní pouze, pokud by odvolávaná osoba měla oprávnění hlasovat na valné hromadě pro své odvolání z důvodu porušení povinnosti při výkonu funkce, což by zapříčinilo sistaci jejího

---

<sup>192</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3387/2013.

<sup>193</sup> Viz ustanovení § 178 a násl. ZOK.

<sup>194</sup> Uvedené neplatí v případě, že člen orgánu závažně porušil své povinnosti. Viz ustanovení § 179 odst. 4 *in fine* ZOK.

<sup>195</sup> Viz ustanovení § 191 a násl. ZOK a 258 a násl. OZ.

<sup>196</sup> Nedá se vyvozovat, že když je ustanovení o volbě a odvolání jednatele valnou hromadou dispozitivní, mohou pak už automaticky obstát další varianty.

<sup>197</sup> HURYCHOVÁ, Klára. Op. cit. sub 51, s. 208; ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 133.

<sup>198</sup> Op. cit. sub 149.

hlasovacího práva.<sup>199</sup> Přestože je dovozováno, že je jednatel volen na dobu neurčitou<sup>200</sup> (nestanoví-li společenská smlouva či smlouva o výkonu funkce funkční období), nelze zakladatelským právním jednáním sjednat jeho neodvolatelnost.<sup>201</sup> Nejvyšším soudem bylo judikováno, že není možné z ustanovení společenské smlouvy, že *jednateli jsou všichni společníci*, dovozovat jejich neodvolatelnost z této funkce.<sup>202</sup> Odvolatelnost jednatele též *a contrario* plyne z ustanovení § 106 ZOK, ve kterém se jedná pouze o statutární orgán osobní společnosti.<sup>203</sup> Je však možné uvažovat nad zvýšením většiny potřebné k odvolání jednatele, čímž by mohlo dojít k výraznému ztížení takového rozhodnutí.<sup>204</sup>

Vzhledem k tomu, že po rekodifikaci korporálního práva již není sporu o tom, že usnesení valné hromady je právním jednáním,<sup>205</sup> které může být též následně zrušeno,<sup>206</sup> je přípustné, aby valná hromada v usnesení, kterým jednatele zvolila, rovnou určila podmínku,<sup>207</sup> resp. výčet podmínek, za kterých jeho funkce automaticky zaniká, jak to stanoví například i německá úprava společnosti s ručením omezeným.<sup>208</sup> S ohledem na libovolnou odvolatelnost jednatele si lze rovněž představit sjednání podmínky zapříčiňující zánik funkce jak ve společenské smlouvě s účinky pro všechny současné i budoucí jednatele, tak ve smlouvě o výkonu funkce uzavřené s konkrétním jednatelem *inter partes*. Pokud dojde k rozporu ujednání ve společenské smlouvě se zněním smlouvy o výkonu funkce, domnívám se,

---

<sup>199</sup> Viz ustanovení § 173 odst. 1 písm. c) ZOK.

<sup>200</sup> ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 132.

<sup>201</sup> HURYCHOVÁ, Klára. Op. cit. sub 51, s. 208; Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2000, sp. zn. 29 Cdo 968/2000.

<sup>202</sup> Ibid.

<sup>203</sup> ČERNÁ, Stanislava. Sbíрка příkladů z obchodního práva. 4., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 130-131.

<sup>204</sup> Viz ustanovení § 170 ZOK a ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 132.

<sup>205</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 344; ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 127. Viz též ustanovení § 45 odst. 3 ZOK.

<sup>206</sup> DVOŘÁK, Tomáš. Op. cit. sub 21, s. 363.

<sup>207</sup> Aplikují se tedy ustanovení § 548 – § 550 OZ. P. Čech již v roce 2006 a 2013 zastával názor, že usnesení valné hromady lze vázat jak na odkládací, tak na rozvazovací podmínku. Viz ČECH, P., K přípustnosti rozvazovací podmínky při jmenování jednatele do funkce v německém a českém právu, *Jurisprudence* 4/2006, s. 48-50; ČECH, P. Lze odložit účinnost či podmínit usnesení valné hromady? *Právní rádce* 2/2013, s. 26-29.

<sup>208</sup> ČECH, P., K přípustnosti rozvazovací podmínky při jmenování jednatele do funkce v německém a českém právu, *Jurisprudence* 4/2006, s. 48-50. Srov. ustanovení § 38 odst. 2 GmbHG.

že analogicky s ustanovením § 439 odst. 3 *in fine* ZOK, bude mít přednost smlouva o výkonu funkce. Ve všech těchto uvedených případech by nemělo být třeba žádného dalšího rozhodnutí valné hromady a funkce jednatele, který naplnil stanovené podmínky, by zanikla bez dalšího. Spolu s rozvazovací podmínkou by bylo podle mého možné a vhodné stanovit i povinnost jednatele bez zbytečného odkladu společnosti oznámit, že došlo k naplnění rozvazovací podmínky a jeho funkce tím zanikla. Otázkou je, jak by se k takovému důvodu zániku funkce postavil rejstříkový soud v souvislosti s návrhem zápisu změny do obchodního rejstříku. Rozhodnutím o volbě a odvolání jednatele nedochází ke změně společenské smlouvy, není tudíž třeba takové rozhodnutí osvědčovat veřejnou listinou.<sup>209</sup> Mělo by být zřejmě dostačující jako listinu osvědčující změnu údajů zapsaných v obchodním rejstříku předložit usnesení valné hromady, společenskou smlouvu či smlouvu o výkonu funkce osvědčující existenci určité rozvazující podmínky a čestné prohlášení o jejím naplnění. Podle ustanovení § 66 písm. b) ZVR se do sbírky listin obchodního rejstříku zakládá mimo jiné doklad o jiném ukončení funkce osob, které jsou členem statutárního orgánu.

## **2.6. Přenesení působnosti valné hromady**

Pokud budu vycházet z dispozitivní povahy ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK, jako jeden z alternativních způsobů ustavení jednatele do funkce přichází v úvahu delegace působnosti k jeho volbě a odvolání na jiný orgán společnosti.

V návaznosti na argumentaci dispozitivní povahy ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK uvedené v kapitole 2.1. této práce lze konstatovat, že přenesení působnosti k volbě a odvolání jednatele není v rozporu s dobrými mravy ani veřejným pořádkem. Není dle mého názoru ani v rozporu s podstatou společnosti s ručením omezeným ani s ochranou zájmů samotné společnosti a jejích společníků. Naopak lze uvažovat o tom, že členové volených orgánů společností s velmi početnou členskou základnou, na které by případně byla působnost k volbě a odvolání jednatele delegována, budou k výkonu této působnosti přistupovat zodpovědněji než například někteří z mnoha společníků, mezi které bylo rozmělněno hlasovací právo

---

<sup>209</sup> A contrario ustanovení § 147 odst. 2 ZOK.

a kteří se svým postavením a přístupem mohou blížit spíše akcionářům akciové společnosti<sup>210</sup>, u které zákon možnost přenesení volby a odvolávání členů představenstva na dozorčí radu připouští. Vedle toho je také důležité poukázat na skutečnost, že členové volených orgánů jsou povinni vykonávat svojí funkci s péčí řádného hospodáře<sup>211</sup> oproti společníkům, kteří jsou sice často na rozhodování zainteresováni osobně, ale obecně jsou vázáni *pouze* povinnostmi loajality<sup>212, 213</sup>. Povinnost péče řádného hospodáře rovněž poskytuje při jejím porušení mechanismus k ochraně věřitelů, kdy při nesplnění povinnosti k náhradě škody způsobené společností v důsledku porušení péče řádného hospodáře člen voleného orgánu ze zákona ručí věřiteli za dluhy společnosti.<sup>214</sup> Takže přenesením působnosti valné hromady na orgán společnosti nedojde ani k případnému poškození třetích osob. Mám za to, že by tím nemělo být zasaženo ani do legitimního očekávání potencionálních společníků o vnitřních poměrech společnosti vzhledem k tomu, že společníci přistupují ke společenské smlouvě<sup>215</sup> a předpokládá se, že se předtím seznámili s jejím obsahem a případně sjednanými odchylkami od zákonného režimu.

Též v odborné literatuře se začínají vyskytovat názory, že lze nejen rozšířit, ale výjimečně i zúžit rozsah působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným. V nejnovějším vydání komentáře k zákonu o obchodních korporacích P. Kuhn a B. Havel vyslovili nesouhlas s čistě statusovým pojetím působnosti valné hromady a připouští, že při zachování funkce valné hromady a rovnováhy orgánů společnosti, je možná určitá autonomní odchylka od zákonné úpravy.<sup>216</sup> Dále

---

<sup>210</sup> Jak již bylo zmíněno, zákon o obchodních korporacích nestanoví maximální možný počet společníků společnosti s ručením omezeným, jak tomu bylo u obchodního zákoníku (§ 105 odst. 3 obchodního zákoníku). Je tedy skutečností, že se v praxi budou čím dál tím více vyskytovat společnosti s ručením omezeným s velkým množstvím společníků, kteří z různých důvodů nemají zájem přeměnit společnost s ručením omezeným na formu společnosti akciové.

<sup>211</sup> Viz ustanovení § 159 odst. 1 OZ.

<sup>212</sup> Viz ustanovení § 212 odst. 1 OZ. Podle komentáře J. Lasáka k tomuto ustanovení, je samotný princip loajality člena korporace nepochybně méně intenzivní než povinnost loajality, která je součástí péče hospodáře členů volených orgánů právnických osob. Viz LASÁK, Jan. § 212 [Vztahy korporace a člena]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1075.

<sup>213</sup> HURYCHOVÁ, Klára. Op. cit. sub 1.

<sup>214</sup> Viz ustanovení § 159 odst. 3 OZ.

<sup>215</sup> Viz ustanovení § 209 odst. 1 ZOK.

<sup>216</sup> HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 190 [Působnost valné hromady]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 404.

K. Eichlerová jako příklad omezení působnosti valné hromady uvádí přímo svěřeni volby a odvolání jednatele a schvalování jeho smlouvy o výkonu funkce dozorčí radě společnosti s ručením omezeným, je-li zřízena.<sup>217</sup> Stejně tak K. Hurychová nepovažuje veškerou působnost valné hromady za výlučnou a zdůrazňuje možnost s respektem k autonomii vůle společníků přenést určitou působnost na jiné orgány společnosti.<sup>218</sup> Naopak zastánci širšího pojetí statusových záležitostí obchodních korporací logicky trvají na výlučné povaze působnosti valné hromady jakožto nejvyššího orgánu společnosti v rozhodování o personálních otázkách, a tudíž vylučují jakoukoli možnost jeho delegování na jiný orgán.<sup>219</sup> Nejvyšší soud judikoval<sup>220</sup>, že nelze společenskou smlouvou odebrat (jednateli) část zákonné působnosti a přenést ji na fakultativně zřízený orgán. Přičemž dovedl, že se tento závěr vztahuje na obligatorně zřizované orgány společnosti obecně, tedy i na diskutovanou valnou hromadu společnosti s ručením omezeným, ale nijak tento závěr neargumentoval. Dovoluji si podotknout, že v odůvodnění rozsudku soud výslovně uvádí, že není možné svěřit část působnosti odejmuté obligatorně zřizovanému orgánu „*orgánu společnosti zákonem nepředvídanému*“. Toto se dle mého názoru nebude vztahovat na dozorčí radu společnosti s ručením omezeným, jejíž zřízení, byť pouze fakultativní, zákon předpokládá. Mám za to, že soud v uvedeném rozsudku rozumí fakultativním orgánem společnosti nepředvídaným zákonem určitý nepojmenovaný orgán, např. ředitele společnosti, kterého se toto rozhodnutí přímo týkalo. Faktem přes výše uvedené zůstává, že zmíněný názor vyslovil Nejvyšší soud již v roce 2008 za účinnosti obchodního zákoníku, který byl obecně vykládán více restriktivně.

Při rozhodování o přenesení působnosti orgánů je též nezbytné respektovat pravidla týkající se střetu zájmů.<sup>221</sup> Při případném odchýlení se od zákonné úpravy

---

<sup>217</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 340.

<sup>218</sup> HURYCHOVÁ, Klára. Op. cit. sub 1.

<sup>219</sup> Například POKORNÁ, Jarmila. Op. cit. sub 33, s. 87; ŠTENGLOVÁ, Ivana, CILEČEK, Filip, ŠUK, Petr. § 190 [Působnost valné hromady]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 404; Bělohávek koment, s. 823.

<sup>220</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 11. 2008, sp. zn. 29 Cdo 4563/2008.

<sup>221</sup> Viz ustanovení § 437 odst. 1 OZ a § 54 a násl. ZOK.

působnosti valné hromady je nemyslitelné, aby určité osoby rozhodovaly o záležitostech, které se jich bezprostředně týkají. Jistě tedy nelze přenést tuto kompetenci na samotný statutární orgán, přičemž nepřipadá v úvahu ani případná sistace hlasovacího práva jednatele, o jehož odvolání by bylo rozhodováno. O případech, kdy by společnost s ručením omezeným měla jednatele pouze jediného, nemluvě. Při delegaci diskutované působnosti na dozorčí radu k nastíněnému střetu zájmů dojít nemůže s ohledem na inkompatibilitu funkcí jednatele a člena dozorčí rady.<sup>222</sup> Zde by docházelo dle mého názoru pouze k přípustnému řetězení působnosti, kdy bychom dozorčí radu mohli označit za *prodlouženou ruku* valné hromady, která zvolila její členy<sup>223</sup>. S ohledem na uvedené argumenty ve prospěch uplatnění autonomie vůle společníků by dle mého názoru mělo být přípustné delegování této působnosti na dozorčí radu společnosti s ručením omezeným. Obchodní korporace může zřídit další zákonem nepředvídané orgány<sup>224</sup>, mám ale za to, že svěřením působnosti k volbě a odvolání jednatele těmto orgánům by představovalo příliš velký zásah do organizační a kompetenční struktury společnosti a bylo by v rozporu s veřejným pořádkem.

Působnost volit a odvolávat jednatele mohou společníci svěřit dozorčí radě ujednáním ve společenské smlouvě, a to již při založení společnosti či následně její změnou. K té je třeba buď dohoda všech společníků<sup>225</sup> anebo, stanoví-li tak společenská smlouva, rozhoduje o její změně valná hromada<sup>226</sup>. Vzhledem k tomu, že se tímto rozhodnutím zasahuje do práv a povinností všech společníků, bude i v případě rozhodování valnou hromadou vyžadován souhlas těchto všech společníků.<sup>227</sup> Takové rozhodnutí valné hromady nutné osvědčit notářským zápisem.<sup>228</sup>

---

<sup>222</sup> Viz ustanovení § 201 odst. 3 ZOK.

<sup>223</sup> Viz ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) in fine ZOK.

<sup>224</sup> Viz ustanovení § 152 odst. 1 OZ a § 146 odst. 2 písm. b) ZOK.

<sup>225</sup> Pro takovou dohodu je vyžadována forma veřejné listiny. Viz ustanovení § 147 odst. 1 ZOK.

<sup>226</sup> Viz ustanovení § 190 odst. 2 písm. a) ZOK.

<sup>227</sup> Viz ustanovení § 171 odst. 2 ZOK.

<sup>228</sup> Viz ustanovení § 172 odst. 1 ZOK ve spojení s ustanovením § 776 odst. 2 ZOK.

## 2.7.Srovnání německé úpravy volby a odvolání jednatele společnosti s ručením omezeným

Jednou ze zásad německého soukromého práva je tzv. *Gestaltungsfreiheit*, což lze přeložit jako *smluvní svobodu* či *svobodu ustavování* právnických osob, přičemž se jedná i o svobodu v autonomní úpravě jejich vnitřních poměrů.<sup>229</sup> Tento princip představuje pro společníky možnost přizpůsobit si obchodní korporaci konkrétním okolnostem a potřebám. Jsou ovšem limitováni uzavřeným výčtem typů německých právnických osob, jejichž základní charakteristiku jsou povinni respektovat. To platí i o jednotlivých právních formách obchodních korporací, kdy musí dojít k zachování typických znaků, kterými se od sebe jednotlivé právní formy odlišují, tedy o jejich status.<sup>230</sup> Princip *Gestaltungsfreiheit* lze označit za zásadu dispozitivnosti, jak ji známe z českého právního prostředí, která je vlastní vedle soukromého práva obecně i právní úpravě německé společnosti s ručením omezeným (*GmbH*)<sup>231</sup>. Naproti této zásadě stojí tzv. *Satzungsstrenge*, který je výrazem přísnosti právních norem, tedy jejich kogentnosti. Vyjádření této zásady nalezneme v ustanovení § 23 odst. 5 AktG, které stanoví, že „*společenskou smlouvou se lze odchýlit od ustanovení zákona o akciové společnosti pouze tam, kde to zákon dovoluje výslovně*“<sup>232</sup>. Tento striktní koncept je v Německu v posledních dekadách čím dál tím více kritizován pro svou strnulost.<sup>233</sup>

Organizační struktura německé společnosti s ručením omezeným je srovnatelná s českou. Obligatorně vytvářenými orgány je jeden či více jednatelů (*Geschäftsführer*) a schůze společníků (*Gesellschafterversammlung*)<sup>234</sup>. Dozorčí rada (*Aufsichtsrät*) je kromě případů, kde zákon stanoví, že je její zřízení povinné<sup>235</sup>,

---

<sup>229</sup> RONOVSKÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Op. cit. sub 104.

<sup>230</sup> SCHMIDT, Karsten. Op. cit. sub 94, s. 96, 120.

<sup>231</sup> Například viz ustanovení § 45 odst. 2 GmbHG.

<sup>232</sup> Volně přeloženo.

<sup>233</sup> RONOVSKÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Op. cit. sub 104.

<sup>234</sup> GmbHG na rozdíl od zákona o obchodních korporacích nestanoví, že společníci vytváří zvláštní orgán (valnou hromadu), ale stanoví působnost samotným společníkům (§ 46 GmbHG), kteří rozhodují o nejvýznamnějších záležitostech společnosti ve sboru na schůzích společníků.

<sup>235</sup> Např. podle zvláštního zákona MitbestG ve společnostech s ručením omezeným, které mají nad 2000 zaměstnanců, je dozorčí rada zřizována povinně (§ 6 MitbestG), přičemž část jejich členů je volena s využitím

stejně jako v české společnosti s ručením omezeným zřizována fakultativně. Vedle uvedených orgánů GmbHG předvídá ještě možnost zřízení poradní rady (*Beirat*), kterou české právo nezná, či dalších fakultativních orgánů.<sup>236</sup> Co se týká vymezení působnosti společníků a průběhu schůze společníků jakožto nejvyššího orgánu společnosti, GmbHG výslovně stanoví, že zákonná úprava se použije v případě, že společenská smlouva nestanoví jinak.<sup>237</sup> Odchylný režim lze také sjednat v extrastatutárních dohodách mezi společníky, které na rozdíl od společenské smlouvy nejsou povinně uveřejňovány v obchodním rejstříku, stejně jako v České republice.<sup>238</sup> Ustanovení § 46 odst. 5 GmbHG o volbě a odvolání jednatele schůzí společníků je tudíž dispozitivní. Tato působnost může být s ohledem na ustanovení § 45 odst. 2 GmbHG společenskou smlouvou delegována na jiný orgán společnosti, například na dozorčí radu, poradní radu či orgán složený z některých společníků.<sup>239</sup> V odborné literatuře nepanuje shoda o tom, zda by dokonce nebylo možné působnost k volbě a odvolání jednatele přenést na jiného či jiné jednatele.<sup>240</sup> V případě, že orgán, na který byla působnost delegována, nebude usnášeníschopný, uplatní se podpůrný zákonný režim podle ustanovení § 46 odst. 5 GmbHG. Společenskou smlouvou GmbH lze rovněž stanovit zvláštní práva a povinnosti spojená s určitými podíly ve společnosti<sup>241</sup>, včetně vysílacího práva, na základě kterého mohou jednatele jmenovat přímo společníci vlastníci podíl, s nímž je toto právo spojeno.<sup>242</sup> Jednatel GmbH může být zvolen buď některý ze společníků, nebo jakákoli jiná fyzická osoba, která splní zákonem stanovené podmínky.<sup>243</sup> Volba jednatele je

---

kodeterminace. V případě těchto společností s ručením omezeným má dozorčí rada působnost k volbě a odvolání jednatele (§ 31 MitbestG).

<sup>236</sup> WIRTH, Gerhard, Michael ARNOLD, Ralf MORSHÄUSER a Mark GREENE. *Corporate law in Germany*. Rev. 2nd ed. München: C.H. Beck, 2010. German law accessible. s. 4.

<sup>237</sup> Viz ustanovení § 45 GmbHG.

<sup>238</sup> WIRTH, Gerhard et al. Op. cit. sub 236, s. 402.

<sup>239</sup> MÜLLER, Welf. Op. cit. sub 152, s. 221.

<sup>240</sup> MICHALSKI, Lutz a Gerhard. DANNECKER. *Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH-Gesetz)*. München: C.H. Beck, 2002. s. 652-653; MÜLLER, Welf. Op. cit. sub 152, s. 221.

<sup>241</sup> Viz ustanovení § 35 BGB.

<sup>242</sup> MICHALSKI, Lutz et al., op. cit. sub 240, s. 653-654.

<sup>243</sup> Viz ustanovení § 6 GmbHG.

v Německu považována za dvoustranné právní jednání, kdy je nezbytné, aby nově zvolený jednatel svou funkci přijal, a to i konkludentně.<sup>244</sup>

Zahraniční úprava se na poměry obchodních společností založených podle českého práva samozřejmě nepoužije, je možné k ní ale podpůrně přihlédnout při výkladu českých právních předpisů, a to zejména když v mnohých případech byly německé právní předpisy, inspiračním zdrojem českého zákonodárce při rekonstrukci soukromého práva.<sup>245</sup> Některé v této práci diskutované instituty jsou německou právní úpravou připuštěny, aniž by byly GmbHG výslovně upraveny.<sup>246</sup> S ohledem na v mnohém srovnatelnou povahu české a německé společnosti s ručením omezeným může pohled za hranice české úpravy poskytnout další podněty k diskusi.

---

<sup>244</sup> MÜLLER, Welf. Op. cit. sub 152, s. 221.

<sup>245</sup> Důvodová zpráva k ZOK v některých pasážích na německou právní úpravu odkazuje výslovně. Viz Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích, s. 1, 7, 10, 38.

<sup>246</sup> Viz ustanovení § 45 odst. 2 GmbHG.

### **3. Další způsoby ustavení jednatele společnosti s ručením omezeným**

#### **3.1. Volba a odvolání jednatele dozorčí radou**

Delegace působnosti k volbě a odvolání jednatele na dozorčí radu je dle mého názoru jedinou de lege lata možnou alternativou k ustavení jednatele do funkce valnou hromadou.

Jak již bylo naznačeno, dozorčí rada je ve společnosti s ručením omezeným orgánem pouze fakultativním.<sup>247</sup> Zřízením dozorčí rady se v této dle teorie smíšené formě obchodní společnosti prosadí její kapitálový charakter, kdy dojde k přesunu kontrolní působnosti ze samotných společníků na zvláštní orgán a tím i k určitému odosobnění společnosti. Působnost dozorčí rady zákon o obchodních korporacích vymezuje velmi okrajově<sup>248</sup> a její rozšíření či zúžení ponechává na společenské smlouvě<sup>249</sup>. K. Eichlerová uvádí, že se podpůrně použijí ustanovení o dozorčí radě akciové společnosti.<sup>250</sup> S. Černá zastává názor, že je na místě se k použití analogie napříč jednotlivými právními formami obchodních korporací stavět zdrženlivě, aby nedocházelo k potlačení rozdílů mezi těmito jednotlivými formami. S tímto názorem si dovoluji souhlasit. Této tezi nasvědčuje také výše uvedené užší pojetí statusu obchodní korporace, podle kterého právě základní znaky odlišující jednotlivé právní formy navzájem jsou nepřekročitelným minimem, které je nutné pro zachování principů korporačního práva zachovat. Nicméně s ohledem na beze sporu dispozitivní úpravu působnosti dozorčí rady společnosti s ručením omezeným je možné se v části zákona týkající se akciových společností inspirovat a upravit záležitosti dozorčí rady shodně společenskou smlouvou. Tou by měla být také určena pravidla jednání dozorčí rady jako kolektivního orgánu. Domnívám se,

---

<sup>247</sup> Viz ustanovení § 201 odst. 1 ZOK.

<sup>248</sup> Viz ustanovení § 201 odst. 2 ZOK.

<sup>249</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 351. shodně POKORNÁ, Jarmila § 201 Dozorčí rada. In: LASÁK, Jan, Jarmila POKORNÁ, Zdeněk ČÁP, Tomáš DOLEŽIL aj. Zákon o obchodních korporacích: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-11-25]. ASPI\_ID KO90\_2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

<sup>250</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. sub 249.

že společenská smlouva může dále stanovit, že dozorčí rada schvaluje smlouvu o výkonu funkce, je-li s jednatelem uzavírána.<sup>251</sup>

Delegace působnosti k volbě a odvolání jednatele na dozorčí radu nebude podle mého názoru v rozporu s principem dělby kompetencí mezi orgány společnosti. Nevidím jako problematické, aby určitý orgán prováděl mimo jiné kontrolu činnosti jiného orgánu, kterého rovněž volí a případně odvolává. K podobné situaci dochází i v případech, kdy dozorčí rada není zřízena a jednatele volí a odvolávají společníci, kteří zároveň vykonávají kontrolu nad výkonem jeho funkce. Připomeňme zvláštní energetický zákon, na který upozorňuje K. Eichlerová, ten svěřuje volbu a odvolání jednatele provozovatele přenosové soustavy ve formě společnosti s ručením omezeným pouze dozorčí radě.<sup>252</sup> Úprava uvedeného zákona je z tohoto hlediska více striktní než obecná úprava společnosti s ručením omezeným z důvodu nutnosti nezávislého postavení jím regulovaných subjektů. Z toho lze dovozovat, že tím spíš by mělo být možné delegovat tuto působnost na dozorčí radu všech společností s ručením omezeným.<sup>253</sup> Svě opodstatnění má možnost delegace volby a odvolání jednatele i u společností s velkým počtem společníků, kde je dozorčí rada obvykle zřizována pro efektivnější dohlížení nad výkonem působnosti jednatelů, na které společníci často nemají kapacitu. Zde jsou členové dozorčí rady v užším kontaktu s jednatelem, mají detailní přehled o jejich činnosti, a jsou tudíž schopni v tomto směru učinit závěry o potřebách společnosti. Lze si také představit, že dozorčí radě bude svěřena určitá poradní působnost doporučovat kandidáty na funkci jednatele valné hromadě s určením ve společenské smlouvě, zda je pro valnou hromadu taková nominace závazná či nikoli. Nebo naopak v úvahu přichází nominace kandidátů valnou hromadou, kdy dozorčí rada na základě bezprostředních informací o činnosti statutárního orgánu konečně rozhodne. Další možností je zakotvení povinnosti předložit rozhodnutí dozorčí rady o volbě či odvolání jednatele ke schválení valnou hromadou.

---

<sup>251</sup> Viz ustanovení § 59 odst. 2 ZOK a § 438 odst. 2 ZOK. K tomu též HURYCHOVÁ, Klára. Op. cit. sub 1.

<sup>252</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. sub 1.

<sup>253</sup> Ibid.

Pokud připustíme interpretaci umožňující přenesení působnosti valné hromady, je nezbytné zabývat se otázkou, zda se takovým rozhodnutím společníci nevzdají veškerého vlivu na řízení společnosti a na personální složení statutárního orgánu. Zákon o obchodních korporacích v návaznosti na judikaturu Nejvyššího soudu<sup>254</sup> před rekonstrukcí stanoví, že není možné dovolávat se neplatnosti usnesení jiných orgánů než valné hromady, avšak s výjimkou těch rozhodnutí, která byla učiněna v její působnosti<sup>255</sup>. V takových případech rozhodují orgány v koncepčních otázkách společnosti nikoli o věcech jejího obchodního vedení či kontroly. Pokud by nebyla připuštěna uvedená výjimka z nemožnosti přezkoumání rozhodnutí jiných orgánů, došlo by k odebrání nástroje obrany jak společníkům, tak všem dalším osobám jinak oprávněným domáhat se neplatnosti usnesení valné hromady podle ustanovení § 191 odst. 1 ZOK. Nebylo by tedy možné zvrátit jakákoli případně nezákonná rozhodnutí orgánu, na který byla působnost valné hromady přenesena. Toho by se dalo též zneužít, pokud by jediný společník účelově přenesl svoji působnost na jiný orgán.

Uvažují-li o důvodu existence ustanovení § 193 odst. 1 ZOK, nemohlo být záměrem zákonodárce poskytnout možnost dovolání se neplatnosti rozhodnutí orgánu právě pro případy, kdy by na něj byla přenesena určitá působnost valné hromady, u které explicitně nestanovil, že ji delegovat nelze? Na jakou působnost by se jinak toto ustavení vztahovalo? Z dikce ustanovení § 190 odst. 2 ZOK plyne, že ze všech kompetencí zde uvedených se bude jednat pouze o schvalování udělení a odvolání prokury, které je výslovně možné společenskou smlouvou svěřit jinému orgánu. I. Štenglová uvádí, že půjde i o změnu společenské smlouvy jednatelem podle ustanovení § 147 odst. 3 ZOK<sup>256</sup>, což se mi nejeví jako přenesení působnosti, ale pouze jako podpůrné řešení situace pro případ, kdy je nezbytné promítnout rozhodnutí valné hromady do společenské smlouvy, aniž by tak bylo samotným rozhodnutím učiněno přímo. Podle P. Šuka se o rozhodnutí učiněné v působnosti

---

<sup>254</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004.

<sup>255</sup> Viz ustanovení § 193 odst. 1 ZOK, respektive § 430 odst. 1 ZOK, v návaznosti na ustanovení § 45 odst. 3 ZOK.

<sup>256</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 193 [Neplatnost rozhodnutí jiných orgánů a zadostiučinění]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 429.

valné hromady například jedná v případě volby nebo odvolání jednatele dozorčí radou, na níž byla tato působnost přenesena v akciové společnosti, která zvolila tzv. německý model.<sup>257</sup> Srovnatelně komentuje ustanovení § 430 ZOK V. Filip s J. Lasákem.<sup>258</sup> A. Bělohávek svérázně uvádí, že uvedené ustanovení „zjevně nedává smysl a nemůže být nikdy aplikováno“ s tím, že je vyloučeno svěřit působnost valné hromady jinému orgánu<sup>259</sup>, přestože zákon u akciově společnosti delegaci volby a odvolání členů představenstva připouští výslovně. Tudíž nelze ani očekávat, že by jeho názor na ustanovení § 193 odst. 1 ZOK vztahující se na společnost s ručením omezeným byl odlišný. Rozhodnutí jediného společníka v působnosti valné hromady nelze považovat za rozhodnutí orgánu společnosti a navíc je přímo upraveno v ustanovení § 191 odst. 1 *in fine* ZOK.

Z uvedeného dovozují, že by mělo být možné dovolat se podle ustanovení § 193 odst. 1 ZOK též neplatnosti usnesení dozorčí rady společnosti s ručením omezeným, pokud na ni byla působnost k volbě a odvolání jednatele platně delegována. Stejný přístup by se dle mého uplatnil i v případě rozhodnutí dozorčí rady provozovatele přenosové soustavy o volbě či odvolání jednatele podle energetického zákona. V těchto případech je nutné připustit možnost dovolat se neplatnosti usnesení dozorčí rady, přestože to obecně u jiných orgánů, které nerozhodují v působnosti valné hromady, možné není.

### 3.2. Vysílací právo spojené s podílem

Zákon o obchodních korporacích připouští možnost vzniku různých druhů podílů ve společnosti s ručením omezeným.<sup>260</sup> Společenská smlouva určí, jaká práva a povinnosti jsou spojena s jednotlivými druhy podílů. K. Eichlerová zastává názor,

---

<sup>257</sup> ŠUK, Petr. § 430 [Neplatnost rozhodnutí jiných orgánů a zadostiučinění]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 767.

<sup>258</sup> FILIP, Václav a Jan LASÁK. § 430 (Neplatnost rozhodnutí jiných orgánů společnosti, právo na přiměřené zadostiučinění). In: LASÁK, Jan, Jarmila POKORNÁ, Zdeněk ČÁP, Tomáš DOLEŽIL aj. Zákon o obchodních korporacích: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-11-25]. ASPI\_ID KO90\_2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

<sup>259</sup> A. Bělohávek odkazuje na DVORÁK, Tomáš. Akciová společnost a Evropská společnost. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. s. 387.

<sup>260</sup> Viz ustanovení § 135 odst. 1 ZOK.

že je možné s určitým druhem podílů spojit tzv. vysílací právo, tedy právo ustavit jednatele do funkce podle vůle vlastníka takového podílu. Rozlišuje přímé a nepřímé vysílací právo, které spočívá v možnosti navrhnout valné hromadě svého kandidáta. Při uplatnění tohoto nepřímého vysílacího práva by byla valná hromada povinna zvolit některého z navržených kandidátů.<sup>261</sup> Mám za to, že vysílací právo, ať už přímé či nepřímé, s podílem za současné úpravy spojit nelze, a tudíž se jedná spíše o úvahy de lege ferenda. I. Štenglová a B. Havel možnost přímého jmenování člena statutárního orgánu na základě práva spojeného s určitým druhem akcií popírají i u akciové společnosti.<sup>262</sup> Uvážíme-li, že úprava akciové společnosti sice poskytuje menší prostor pro autonomní úpravu jejích poměrů ve stanovách, na druhou stranu je její úprava detailnější a mnohé instituty přispívající k variabilitě společnosti připouští výslovně. Právo podílet se na personálních otázkách společnosti je typické spíše v souvislosti s obsazováním členů kontrolních orgánů. Tomu svědčí i návrh novely zákona o obchodních korporacích, který zpracovalo ministerstvo spravedlnosti. Je navrhováno zakotvení ustanovení § 448a ZOK, které by umožňovalo vydat akcie s právem jmenovat a odvolávat členy dozorčí rady akciové společnosti.<sup>263</sup> Na tomto návrhu novely zákona byly s ohledem na přelom funkčních období Poslanecké sněmovny prozatím pozastaveny legislativní práce, tudíž ukáže čas, zda vysílací právo, byť do dozorčí rady akciové společnosti, získá v českém právním řádu místo.

K prosazení volby určité osoby do funkce jednatele lze ovšem nalézt jiné mechanismy. Společenskou smlouvou je možné zavést již zmíněné kumulativní hlasování, kdy je počet hlasů určitého společníka násoben počtem volených

---

<sup>261</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. sub 1.

<sup>262</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 438 [Volba členů představenstva]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 781. Shodně též DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. In: CSACH, Kristián a Bohumil HAVEL. Akcionářské dohody. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Kolektivní monografie (Wolters Kluwer). s. 59.

<sup>263</sup> Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), a některé další zákony. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNAFAHRVKGK>.

kandidátů.<sup>264</sup> Dále lze využít podíly s rozdílnou vahou hlasů.<sup>265</sup> Podle názoru P. Šuka a P. Čecha lze společenskou smlouvou nastavit i takovou disproporci hlasů, kdy jeden ze společníků bude mít i 99 % hlasů. Zdůrazňují ale, že není možné některého ze společníků zbavit hlasovacího práva zcela, a to například z důvodu případné sistace hlasovacího práva většinového společníka či postupu podle ustanovení § 171 odst. 2 ZOK, kdy by k přijetí určitého rozhodnutí byl vyžadován souhlas všech společníků.<sup>266</sup> Často se lze v praxi setkat i s extrastatutárními dohodami společníků o způsobu hlasování při volbě jednatelů na valné hromadě.<sup>267</sup> Těmito dohodami se lze podle J. Dědiče a J. Lasáka hlasovacího práva i zcela vzdát.<sup>268</sup>

K. Eichlerová uvádí, že je obecně přijímána možnost spojit s podílem povinnost podílet se na řízení a správě společnosti, proto by také mělo být možné stanovit povinnost k výkonu funkce jednatele. Tato varianta by se dle jejího názoru mohla uplatnit zejména u malých společností s ručením omezeným, u kterých je problematické funkci jednatele obsadit osobami vně společnosti.<sup>269</sup> S tímto názorem si dovoluji nesouhlasit. Dle mého by přijetí funkce jednatele mělo být vždy dobrovolné, uvážíme-li též fakt, že ne každý společník je řádného výkonu funkce jednatele schopen. Je navíc v zájmu společníků, aby společnost případně nebyla soudem zrušena podle ustanovení § 198 odst. 3 ZOK z důvodu včasného nezvolení jednatele. Obecně je možné společenskou smlouvou stanovit, že jednatelem jsou všichni společníci. Nejvyšší soud v souvislosti se srovnatelným případem judikoval, že takové ujednání je přípustné, nelze z něj však vyvozovat neodvolatelnost jednatelů valnou hromadou.<sup>270</sup>

---

<sup>264</sup> Viz ustanovení § 178 a násl. ZOK.

<sup>265</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 438 [Volba členů představenstva]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 781.

<sup>266</sup> ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 270-271.

<sup>267</sup> ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. *Obchodněprávní revue*. 2011, č. 1, s. 1-10.

<sup>268</sup> DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan In: CSACH, Kristián a Bohumil HAVEL. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Kolektivní monografie (Wolters Kluwer). s. 56.

<sup>269</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. Op. cit. sub 1.

<sup>270</sup> HURYCHOVÁ, Klára. Op. cit. sub 51, s. 207.

### 3.3. Důsledky neoprávněného přenesení působnosti valné hromady

Je nezbytné dotknout se důsledků, které by s sebou nesla neoprávněná delegace působnosti valné hromady k volbě a odvolání jednatele v případě, že by se zde nastíněný závěr o dispozitivnosti ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK neprosadil.

Přestože jsou rozhodnutí orgánu obchodní korporace považována za právní jednání<sup>271</sup>, zákon stanoví, že se na ně ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti a zdánlivosti nepoužijí.<sup>272</sup> Případné neplatnosti usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným je možné se dovolávat podle ustanovení § 191 odst. 1 ZOK.<sup>273</sup> V takových případech je třeba na rozhodnutí hledět jako na platné, dokud se oprávněná osoba ve stanovené prekluzivní lhůtě úspěšně nedovolá prohlášení neplatnosti soudem.<sup>274</sup> Na rozhodnutí, která překračují závažnější limity, se pak bude hledět, jako by nebyla přijata.<sup>275</sup> Nastane tzv. fikce nepřijetí. Pokud by valná hromada rozhodla o omezení své působnosti ve prospěch jiného orgánu, aniž by se uvedené závěry potvrdily, tj. závěry o možnosti delegace působnosti na dozorčí radu, hledělo by se na takové rozhodnutí, jako by nebylo přijato.<sup>276</sup> Takovým usnesením by došlo ke změně společenské smlouvy tak, že by pak její obsah odporoval donucujícím ustanovením zákona, pokud by se potvrdil závěr o statusové povaze úpravy působnosti valné hromady k volbě a odvolání jednatele. Z uvedeného plyne, že by v takovém případě k přenesení působnosti na dozorčí radu vůbec nedošlo. Pro úplnost však dodávám, že případné usnesení dozorčí rady o volbě či odvolání jednatele by z tohoto hlediska též bylo stiženo fikcí nepřijetí, a to z důvodu rozhodnutí v záležitosti, ve které nemá dozorčí rada působnost.<sup>277</sup> Při neexistenci rozhodnutí o změně společenské smlouvy v důsledku fikce jeho nepřijetí se budou

---

<sup>271</sup> EICHLEROVÁ, Kateřina. In: ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 344; ČECH, Petr a Petr ŠUK. Op. cit. sub 25, s. 127. Viz též ustanovení § 45 odst. 3 ZOK.

<sup>272</sup> Viz ustanovení § 45 odst. 3 ZOK.

<sup>273</sup> K dovolání se neplatnosti usnesení ostatních orgánů včetně usnesení dozorčí rady učiněná v působnosti valné hromady viz kapitolu 3.1. této práce.

<sup>274</sup> Viz ustanovení § 192 odst. 1 ZOK.

<sup>275</sup> Viz ustanovení § 45 odst. 1, 2 ZOK a ustanovení § 245 OZ.

<sup>276</sup> Viz ustanovení § 45 odst. 1 ZOK a § 245 OZ.

<sup>277</sup> Ibid.

poměry obchodní korporace dál řídit zákonným režimem. Fikce nepřijetí nastává přímo ze zákona a není třeba, aby byla deklarována soudem. Jestliže v průběhu řízení o případné neplatnosti usnesení podle ustanovení § 191 odst. 1 ZOK vyjde najevo, že se na rozhodnutí hledí, jako by nebylo přijato, rozhodne o tom soud i bez návrhu.<sup>278</sup>

---

<sup>278</sup> BÍLKOVÁ, Jana. § 245 [Nulitní rozhodnutí]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014.

## **Závěr**

Hlavním cílem této práce bylo prodiskutovat, zda je možné ujednáním ve společenské smlouvě zasahovat do zákonem stanovené působnosti valné hromady v oblasti volby a odvolání jednatele společnosti s ručením omezeným. Ještě než jsem se začala zabývat samotnou úpravou zákona o obchodních korporacích, bylo nezbytné vymezit obecná východiska, která spočívala zejména v přiblížení způsobů rozlišování kogentních a dispozitivních norem. Určení povahy jednotlivých ustanovení z hlediska možnosti odchýlení se od nich autonomním ujednáním je pro jejich aplikaci v praxi klíčové. Vzhledem k tomu, že zákon o obchodních korporacích zvláštní pravidlo k rozlišení, která ustanovení jsou donucující, neobsahuje, je nezbytné se subsidiárně řídit generální klauzulí § 1 odst. 2 OZ. Zabývala jsem se různými přístupy doktríny k tomuto pravidlu a obecně vymezila jednotlivé limity autonomie vůle, které zde zákonodárce po vzoru švýcarské právní úpravy stanovil. Právě autonomie vůle je jednou z vůdčích zásad soukromého práva. Platí tedy, že jakékoli odchýlení se od tohoto principu zákonným ustanovením by mělo být spíše výjimkou. Závěr o kogentní povaze určitého ustanovení, kde zákon nedává (ať již přímý či nepřímý) výslovný zákaz odchylky, by měl být vždy obhájitelný z hlediska ochrany dobrých mravů, veřejného pořádku a práva týkajícího se postavení osob, která v takovém případě převáží nad zásadou autonomie vůle. Vždy je třeba dbát též na ochranu legitimních zájmů třetích osob. Ujednání společenské smlouvy, kterými by společníci měli v úmyslu zasáhnout do vnitřních poměrů korporace, je vždy třeba konfrontovat s těmito limity. Široká škála názorů je zejména na třetí uvedenou kategorii, na tzv. statusové otázky obchodních korporací. Argumentace závěrů o tom, jaké záležitosti obchodních korporací je třeba řadit mezi statusové, vychází mimo jiné z postavení jednatele jako statutárního orgánu ve vnitřní struktuře obchodní společnosti, které jsem za tímto účelem vymezila v první kapitole. Zdůrazňuji rozdělení jednotlivých kategorií působnosti mezi orgány, které je třeba při případné autonomní regulaci vnitřních poměrů společnosti respektovat. Po zhodnocení různých názorů jsem zaujala stanovisko, že je vhodné rozlišovat užší a širší rámec statusu právnických osob, přičemž se příkládám k jeho užšímu pojetí. To představuje základní nezměnitelné atributy

obchodních korporací, kterými se vzájemně odlišují jejich jednotlivé právní formy a které je nezbytné zachovat nedotčené. Naproti tomu jako status v širším slova smyslu je vnímána veškerá organizační struktura korporace včetně působnosti jejich orgánu. Toto pojetí se mi však zdá být příliš svazující.

Zvážila jsem možné odchylky od ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK, které svěřuje působnost k volbě a odvolání jednatele valné hromadě, s ohledem na jednotlivé limity autonomie vůle. Vedle toho jsem použila různé metody interpretace uvedené právní normy, včetně teleologické, a vyslovila jak argumenty pro její dispozitivnost, tak pro kogentnost. S uvážením smyslu a účelu daného ustanovení i všech dalších uvedených aspektů jsem dospěla k závěru, že je povaha tohoto ustanovení dispozitivní. Domnívám se, že případné zúžení působnosti valné hromady ve zde rozebírané oblasti společenskou smlouvou nemusí být nutně v rozporu s některým z výše nastíněných limitů. Mám za to, že by mělo být ponecháno na vůli společníků, zda si při zachování určitých mantinelů, stanoví s ohledem na potřeby konkrétní společnosti vlastní režim volby a odvolávání jednatele.

Z mého pohledu jediným možným orgánem, na který by mohla být působnost volit a odvolávat jednatele společenskou smlouvou delegována, je ve společnosti s ručením omezeným dozorčí rada. Kromě úpravy akciové společnosti, kde je tato možnost zákonem výslovně připuštěna, poukazuji na povinnost péče řádného hospodáře členů volených orgánů. Lze si představit situace, kdy kupříkladu při větším počtu společníků bude volba i odvolání jednatele dozorčí radou flexibilnější a efektivnější než výkon této působnosti početnou valnou hromadou. V této souvislosti jsem neopomněla stranou ani otázku případného dovolání se neplatnosti rozhodnutí dozorčí rady. Dovožuji, že delegování působnosti by mělo být podmíněno možností dovolat se neplatnosti též usnesení dozorčí rady, která by v tomto případě činila rozhodnutí v působnosti valné hromady.

Co se týká případného zakotvení tzv. vysílacího práva spojeného s určitým druhem podílu, mám za to, že zde se zatím pohybujeme spíše v rovině *de lege ferenda* a uvádím důvody, proč nepovažuji tuto možnost za přípustnou. V souvislosti s obecně neomezenou možností odvolání jednatele se dotýkám rovněž zániku jeho

funkce při naplnění rozvazovací podmínky, která může být stanovena buď rovnou v usnesení o jeho volbě, ve společenské smlouvě či ve smlouvě o výkonu funkce.

Okrajově jsem se věnovala přiblížení německé právní úpravy volby a odvolání jednatele, kde je zákonem přímo vyjádřena podpůrná povaha úpravy působnosti schůze společníků.

V poslední kapitole jsem přiblížila možné důsledky přenesení působnosti valné hromady, které by se ukázalo jako odporující kogentním ustanovením zákona. Taková rozhodnutí by byla stižena tzv. fikcí neplatnosti a hledělo by se na ně, jako by nebyla vůbec přijata.

S ohledem na to, že před rekodifikací soukromého práva byla úprava korporálního práva vnímána převážně jako donucující, jedná se o relativně novou problematiku, přičemž v budoucnu ještě teprve vyvstane na povrch mnoho otázek, se kterými se budou muset doktrína a zejména soudy vypořádat.

Mám za to, že se mi cíle této práce naplnit podařilo. Snažila jsem se nabídnout množství relevantních argumentů a předkládat názory jak ve prospěch, tak v neprospěch mých závěrů. Jsem si vědoma, že některá uvedená tvrzení jsou poněkud odvážná a názory nastíněné v této práci jsou k názorům doktríny menšinové. Obecně je ale patrná zvyšující se tendence k rozvolňování výkladu úpravy obchodních korporací. Je též zjevné, že vyřešení nejen těchto otázek českého korporálního práva lze očekávat spíše v delším časovém horizontu. Až hlubší diskuse odborné veřejnosti, též rozsáhlejší judikatura a případné novelizace zákona o obchodních korporacích postaví tuto problematiku najisto.

## Seznam zkratek

<b>AktG</b>	Aktiengesetz vom 6. September 1965 (BGBI. I S. 1089), das zuletzt durch Artikel 9 des Gesetzes vom 17. Juli 2017 (BGBI. I S. 2446) geändert worden ist (německý zákon o akciové společnosti)
<b>BGB</b>	Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 (BGBI. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 20. Juli 2017 (BGBI. I S. 2787) geändert worden ist (německý občanský zákoník)
<b>Energetický zákon</b>	Zákon č. 458/2000 Sb., zákon o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů
<b>GmbHG</b>	Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 4123-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 10 des Gesetzes vom 17. Juli 2017 (BGBI. i s. 2446) geändert worden ist (německý zákon o společnosti s ručením omezeným)

<b>MitbestG</b>	Mitbestimmungsgesetz vom 4. Mai 1976 (BGBl. i s. 1153), das zuletzt durch Artikel 7 des Gesetzes vom 24. April 2015 (BGBl. i s. 642) geändert worden ist (německý zákon o účasti zaměstnanců)
<b>Občanský zákoník či OZ</b>	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
<b>Občanský zákoník z roku 1964 či OZ 1964</b>	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
<b>Obchodní zákoník či ObchZ</b>	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
<b>Schweizerisches Obligationenrecht či OR</b>	Bundesgesetz betreffend die Ergänzung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches (Fünfter Teil: Obligationenrecht) (švýcarský obligační zákon, 5. část občanského zákoníku)
<b>Zákon o obchodních korporacích či ZOK</b>	Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů
<b>Zákon o veřejných rejstřících či ZVR</b>	Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů
<b>Zákon o živnostenském podnikání</b>	Zákon č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

## Seznam citované a použité literatury a dalších zdrojů

### Právní předpisy České republiky

1. Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 2. 2017].
2. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 2. 2017].
3. Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 2. 2017].
4. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 2. 2017].
5. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 2. 2017].

### Zahraníční a historické právní předpisy

1. Aktiengesetz. Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz [online]. [cit. 2017-11-24]. Dostupné z: <http://www.gesetze-im-internet.de/aktg/>.
2. *Bundesgesetz betreffend die Ergänzung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches (Fünfter Teil: Obligationenrecht)* [online]. [cit. 2017-11-24]. Dostupné z: <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19110009/201704010000/220.pdf>.
3. Bürgerliches Gesetzbuch. Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz [online]. [cit. 2017-11-24]. Dostupné z: <http://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>.
4. Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung. Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz [online]. [cit. 2017-11-24]. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/>.
5. Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer. Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz [online]. [cit. 2017-11-24]. Dostupné z: <http://www.gesetze-im-internet.de/mitbestg/>.
6. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 2. 2017].

7. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 2. 2017].

## Monografie

1. BĚLOHLÁVEK, Alexander J., Marie HRABALOVÁ a Alžbeta PEREJDOVÁ. Komentář k zákonu o obchodních korporacích: výběr z důležitých soudních rozhodnutí v obchodním právu za období let 2009 až 2015. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0.
2. CSACH, Kristián a Bohumil HAVEL. Akcionářské dohody. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Kolektivní monografie (Wolters Kluwer). ISBN 978-80-7552-784-4.
3. ČECH, Petr a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0.
4. ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.
5. ČERNÁ, Stanislava. Sbírká příkladů z obchodního práva. 4., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-945-8.
6. DĚDIČ, Jan, Jan LASÁK a Josef KŘÍŽ. Obchodní společnosti. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Judikatura k rekodifikaci. ISBN 978-80-7478-852-9.
7. DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. Občanské právo hmotné. Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7478-326-5.
8. DVOŘÁK, Tomáš. Akciová společnost a Evropská společnost. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7.
9. DVOŘÁK, Tomáš. Společnost s ručením omezeným. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-633-4.
10. EISENHARDT, Ulrich. Gesellschaftsrecht. 11., erg. und überarbeitete Aufl. München: C.H. Beck, 2003. ISBN 978-3-406-51324-4.
11. ELIÁŠ, Karel, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem: komentář. Ostrava: Sagit, 2012. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 978-80-7208-922-2.
12. HENDRYCH, Dušan. Právnícký slovník. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.
13. HURDÍK, Jan. Osoba a její soukromoprávní postavení v měnícím se světě. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3322-3.

14. HURYCHOVÁ, Klára, Petr TOMÁŠEK a Michael ZVÁRA. Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3500-2.
15. LASÁK, Jan. Zákon o obchodních korporacích: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5.
16. LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9.
17. MAYR, R. Soustava občanského práva. Kniha prvá: Nauky obecné. 2. vydání. Brno: Barvič & Novotný, 1929.
18. MELZER, Filip. Občanský zákoník: velký komentář. Praha: Leges, 2013-. Komentátor. ISBN 978-80-87576-73-1.
19. MICHALSKI, Lutz a Gerhard. DANNECKER. Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH-Gesetz). München: C.H. Beck, 2002. ISBN 340-6-486-479.
20. MÜLLER, Welf., Burkhard. HENSE a Björn. AHRENKIEL. Beck'sches Handbuch der GmbH: Gesellschaftsrecht, Steuerrecht. 3., vollständig überarbeitete und erw. Aufl. München: Beck, 2002. ISBN 978-3-406-47893-2.
21. PETROV, Jan. Občanský zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-653-1.
22. POKORNÁ, Jarmila, David FYRBACH a Michael ZVÁRA. Obchodní společnosti a družstva: právní předpisy Evropské unie s judikaturou. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-475-9.
23. SCHMIDT, Karsten. Gesellschaftsrecht. 4., völlig neu bearbeitete und erw. Aufl. Köln: C. Heymanns, c2002. ISBN 3-452-24679-5.
24. ŠTENGLOVÁ, Ivana a Irena PELIKÁNOVÁ. Obchodní zákoník: komentář. V Praze: C.H. Beck, 1994. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-354-7.
25. ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3.
26. ŠTENGLOVÁ, Ivana. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2017. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-540-4.
27. ŠVARC, Zbyněk. Základy obchodního práva po rekodifikaci soukromého práva. 4., upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-504-3.
28. ŠVESTKA, Jiří a kol. Občanský zákoník: komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-370-8.
29. WIRTH, Gerhard, Michael ARNOLD, Ralf MORSHÄUSER a Mark GREENE. Corporate law in Germany. Rev. 2nd ed. München: C.H. Beck, 2010. German law accessible. ISBN 978-3-406-57283-8.

## Odborné články

1. ČECH, P. Lze odložit účinnost či podmínit usnesení valné hromady? Právní rádce 2/2013, s. 26-29.
2. ČECH, P., K přípustnosti rozvazovací podmínky při jmenování jednatele do funkce v německém a českém právu, Jurisprudence 4/2006, s. 48-50.
3. ČECH, Petr. Ke svéprávnosti právnické osoby a postavení člena statutárního orgánu při jednání za ni (nejen) v situaci zájmového střetu. Právní rozhledy. 2016, č. 23-24, s. 835-839.
4. ČERNÁ, Stanislava. Kogentní a dispozitivní v úpravě působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným. Doposud nepublikováno, 2017.
5. ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. Obchodněprávní revue. 2011, č. 1, s. 1-10.
6. DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. Zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným převzetím vkladové povinnosti v novém hávu: aktuální výkladové otázky. Obchodněprávní revue. 2016, č. 4, s. 97-104.
7. EICHLEROVÁ, Kateřina. Může být jednatel ustanoven do funkce jinak než valnou hromadou? Dny práva 2015: Část I. Zákonná regulace v. smluvní úprava?. Brno, 2016, s. 41-50. ISBN 978-80-210-8192-5.
8. ELIÁŠ, Karel. K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku. Bulletin advokacie. 2015, č. 9, s. 13-24.
9. HAVEL, Bohumil. Konflikt zájmů při správě obchodních korporací (vztah § 437 odst. 2 ObčZ a § 54 a násl. ZOK). Právní rozhledy. 2015, č. 8, s. 272-275.
10. HAVEL, Bohumil. Úvahy ke statusovým limitům smluvní podstaty korporace. Právní obzor. 2014, č. 4, s. 377-382.
11. HURDÍK, Jan. Kogentnost a dispozitivnost ustanovení nového občanského zákoníku o právnických osobách. Ke vzájemné použitelnosti ustanovení o nadacích a nadačních fondech. Právní rozhledy. 2014, č. 7, s. 229-233.
12. HURYCHOVÁ, Klára. Schvalování odměn členů řídicích orgánů akciových společností. Obchodněprávní revue. 2016, č. 11-12, s. 305-314.
13. JURÁŠ, Marek. Zastoupení právnické osoby v civilním právu – aktuální problémy. Právní rozhledy. 2014, č. 12, s. 428-432.
14. KNAPP, Viktor. O právu kogentním a dispozitivním - a také o právu heteronomním a autonomním. Výklad podstaty uvedených pojmů. Kogentnost a dispozitivnost práva. Heteronomní a autonomní právo. Právo a svoboda. Svoboda a zájem. Vynutitelnost práva. Právník. 1995(1). ISSN 0231-662.
15. MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. Právní rozhledy. 2013, č. 7, s. 253-260.

16. NOVOTNÁ KRTOUŠOVÁ, Lucie. Následky konfliktu zájmů člena statutárního orgánu právnické osoby jako zástupce a právnické osoby jako zastoupeného. Právní rozhledy. 2016, č. 17, s. 588-595.
17. PELIKÁN, Robert. Kogentní a dispozitivní ustanovení v novém zákonu o obchodních korporacích. Obchodněprávní revue. 2012, č. 9, s. 246 – 250.
18. RONOVSKÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Kogentnost úpravy právnických osob a její omezení autonomií vůle, nebo vice versa?. Obchodněprávní revue. 2016, č. 2, s. 33-39.
19. TELEČ, Ivo. Poctivost a důvěra, dobrá víra, dobré mravy, veřejná morálka a veřejný pořádek. Právní rozhledy. 2011, č. 1, s. 1-6.

### **Judikatura soudů České republiky**

1. Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. Cpjn 204/2015, k některým otázkám zápisu obchodních korporací do obchodního rejstříku.
2. Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 2. 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97.
3. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2000, sp. zn. 29 Cdo 968/2000.
4. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 2002, sp. zn. 29 Odo 198/2002.
5. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. 29 Odo 269/2002.
6. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004.
7. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2008, sp. zn. 29 Cdo 4563/2008.
8. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2008, sp. zn. 29 Cdo 3646/2008.
9. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3009/2007.
10. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2009, sp. zn. 33 Cdo 1371/2007.
11. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2363/2010.
12. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013, sp. zn. 23 Cdo 251/2012.
13. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 8. 2015, sp. zn. 14 Cmo 184/2014.
14. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 29 Cdo 880/2015.

### **Ostatní zdroje**

1. Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>.
2. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), a některé

další zákony. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNAFAHRVGK>.

## **Abstrakt**

### **Volba a odvolání jednatele společnosti s ručením omezeným**

Tato diplomová práce se zabývá volbou a odvoláním jednatele společnosti s ručením omezeným. Cílem práce je prodiskutovat, zda působnost orgánů obchodní korporace patří mezi statusové otázky a kde jsou hranice statusu právnických osob. To je důležité především pro stanovení rámce, ve kterém si společníci mohou autonomně přizpůsobit vnitřní poměry individuálním potřebám korporace. Jedná se hlavně o určení, zda je působnost valné hromady v oblasti volby a odvolání jednatele výlučná či nikoli. A zda je přípustné tuto působnost případným ujednáním společenské smlouvy přenést na jiný orgán společnosti či stanovit jiný, zákonem nepředvídaný způsob ustavení jednatele do funkce, jako například zakotvení tzv. vysílacího práva spojeného s podílem ve společnosti.

V jednotlivých kapitolách práce je vysvětlován mechanismus volby a odvolání jednatele valnou hromadou a je pojednáno též o možnosti zániku funkce jednatele naplněním stanovené rozvazovací podmínky. Detailně jsou hodnoceny jednotlivé aspekty možnosti přenesení působnosti valné hromady na jiné orgány společnosti. A to v souvislosti s rostoucím počtem společností s ručením omezeným s velkým počtem společníků, zejména z důvodu, že zákon o obchodních korporacích upustil od pravidla stanovujícího jejich maximální počet, jak tomu bylo za účinnosti obchodního zákoníku. V práci je zařazen i exkurz do německé úpravy volby a odvolání jednatele a tamní možnosti delegace této působnosti s ohledem na to, že v německé právní předpisy byly jedním z inspiračních zdrojů českého zákonodárce při rekodifikaci korporačního práva. Konečně se práce dotýká rovněž případných důsledků neoprávněného přenesení působnosti valné hromady.

Vzhledem k tomu, že se jedná o relativně přelomovou problematiku, bude toto téma jistě ještě předmětem další odborné diskuse a judikatury.

## **Abstract**

### **Appointment and recall of an executive of a limited liability company**

This diploma thesis deals with the appointment and recall of an executive of a limited liability company. The aim of the thesis is to discuss whether the competence of the corporate bodies belongs among status issues and where the limits of the status of legal persons are. This is especially important for establishing the boundaries in which members can autonomously modify the internal conditions to the individual needs of the corporation. The main point is about determining whether the effectivity of the general meeting in the field of appointment and recall of the executive is exclusive or not. And whether it is acceptable to transfer this competence through a possible arrangement of a memorandum of association to another body of the company or to establish another way of setting up the executive in office unpredicted by law, such as anchoring the so-called sending right associated with the share in the company.

The individual chapters of this thesis explain the mechanism of appointing and recall of the executive by the general meeting, and the possibility of terminating the function of the executive by fulfilling the resolutive conditions is also discussed. In the thesis the individual aspects of the transferring of the general meeting effectivity are evaluated. This is done while considering the growing number of the limited liability companies with a large number of shareholders. Mainly because the business corporation act does not limit the number as it was when the business code was active. The thesis includes an excursion into the German regulation of the appointment and recall of the executive and the possibility of delegating this competence, considering that the German legislation was one of the inspirational sources of the Czech legislator in the recodification of corporate law. Finally, the work also revises the possible consequences of the unauthorized delegation of the general meeting.

Given that this is a relatively breakthrough issue, this issue will certainly be the subject of further expert discussion and case law.

## **Název práce a klíčová slova**

### **Název práce v českém jazyce**

Volba a odvolání jednatele společnosti s ručením omezeným

### **Název práce v anglickém jazyce**

Appointment and recall of an executive of a limited liability company

### **Klíčová slova**

Společnost s ručením omezeným, jednatel, působnost valné hromady, statusové otázky právnických osob

### **Key-words**

Limited liability company, executive, competence of the general meeting, status questions of legal persons